

**PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR
SANITARNY
W GRYFINIE**

**OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO POWIATU GRYFIŃSKIEGO
ZA 2018r.**

Gryfino, luty 2019r.

Spis treści

I.	SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHORÓB ZAKAŹNYCH	3
II.	STAN SANITARNY PODMIOTÓW DZIAŁALNOŚCI LECZNICZEJ	11
III.	HIGIENA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	18
IV.	HIGIENA PRACY	31
V.	HIGIENA KOMUNALNA	39
VI.	HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY	52
VII.	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	58
VIII.	OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	59

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych, w tym;

		Liczba zachorowań	Hospitalizacja	Uwagi
1.1	Zatrucia i zakażenia pokarmowe	6	6	Salmoneloza
1.1.1.	Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową, które wystąpiły w okresie od 01.01.2018r. do 31.12.2018r.	0	0	

1.2. Decyzje administracyjne wydane w I półroczu 2018r. na podstawie art.5 ust.1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

W roku 2018 wydano dwie decyzje administracyjne z dnia 29.03.2018r. oraz 29.10.2018r. na podstawie art.5 ust.1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakazując pacjentowi, u którego rozpoznano zachorowanie na chorobę zakaźną hospitalizację oraz zakazującą dziecku, u którego rozpoznano zachorowanie na chorobę zakaźną uczęszczania do przedszkola.

1.3.	Wirusowe zapalenia wątroby;			
1.3.1.	Wirusowe zapalenie wątroby typu „A”	0	0	
1.3.2.	Wirusowe zapalenie wątroby typu „B”	6	0	
1.3.3.	Wirusowe zapalenie wątroby typu „C”	5	0	
1.4.	Grypa sezonowa i zakażenia grypopodobne	11927	W tym 31 przypadków hospitalizowanych	są to zachorowania i podejrzenia zachorowań na grypę
	Grypa wywołana wirusem A/H1N1	0	0	
1.5.	Choroby wieku dziecięcego:			
1.5.1.	Odra	0	0	
1.5.2.	Ostre porażenie wiotkie u dzieci do lat 14.	0	0	

1.5.3.	Krztusiec	1	1	
1.5.4.	Ospa wietrzna	258	1	
1.5.5.	Różyczka	0	0	
1.5.6.	Nagminne zapalenie przyusznic- świnka	6	0	
1.6.	Zapalenie opon mózgowo- rdzeniowych i/lub mózgu;			
1.6.1.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowo- rdzeniowych i/lub mózgu	5	5	
1.6.2.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych	3	3	
1.6.3	Wirusowe zapalenie mózgu	0	0	
1.7.	Inwazyjna choroba meningokokowa	2	2	
1.8.	Borelioza z Lyme	23	1	

1.9. Styczność, narażenie na wściekliznę – potrzeba szczepień

Z powodu pokąsania ludzi przez zwierzęta w 2018 roku przeprowadzono 88 dochodzeń epidemiologicznych, w tym u dzieci do 14 roku życia 24. Liczba przypadków styczności i narażenia na wściekliznę po których wdrożono szczepienia to 12 osób w tym 5 dzieci do 14 roku życia. Najczęstszą grupę stanowiły pokąsania przez zwierzęta domowe, głównie psy i koty. Odnotowano również 2 przypadki pokąsania przez szczura. W trakcie przeprowadzanych dochodzeń epidemiologicznych współpracowano z Inspekcją Weterynaryjną.

1.10. Choroby przenoszone drogą płciową.

W 2018 roku zarejestrowano 3 zachorowania na choroby przenoszone drogą płciową - Kiłę.

1.11. Gruźlica – liczba zarejestrowanych zachorowań na terenie powiatu.

NOWE ZACHOROWANIA NA GRUŻLICĘ w pierwszym półroczu 2018 roku.

Wyszczególnienie	Gruźlica				
	wszystkie postacie	w tym			
		płucna			innych narządów
		razem	zakaźna (prątkująca)	niezakaźna	
Powiat: Gryfino	8	7	7	0	1
w tym:					
Miasto	4	3	3	0	1
Wieś	4	4	4	0	0
Mężczyźni	5	4	4	0	1
Kobiety	3	3	3	0	0
Wg grup wiekowych:					
0 - 14	0	0	0	0	0
15 - 19	0	0	0	0	0
20 - 29	1	1	1	0	0
30 - 44	2	2	2	0	0
45 - 64	3	3	3	0	0
65 i więcej	1	1	1	0	1
Liczba osób objętych nadzorem: ogółem	17				

1.12 Zakażenia HIV/choroba AIDS

W 2018 roku zarejestrowano 2 zakażenia HIV oraz nie zarejestrowano zachorowań na chorobę AIDS.

2. Realizacja szczepień ochronnych

Obowiązkowe szczepienia ochronne są skuteczną i generalnie powszechnie społecznie akceptowaną metodą zapobiegania zachorowaniom na choroby zakaźne, zarówno w wymiarze

zapobiegania zachorowaniom u osoby poddanej szczepieniom ochronnym (prewencji indywidualnej), jak również kształtowania odporności całej populacji na zachorowania (prewencji zbiorowej).

Obowiązek poddawania się szczepieniom ma charakter powszechny i podlegają mu osoby przebywające na terenie Polski. Podstawą prawną do nałożenia obowiązku szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym jest art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2018r., poz.151), który zobowiązuje osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym na zasadach określonych w ustawie, przy czym zgodnie z art. 5ust. 2 ww. ustawy w odniesieniu do osób nieposiadających pełnej zdolności do czynności prawnych, odpowiedzialność za wypełnienie tego obowiązku ponosi osoba sprawująca nad tą osobą prawną pieczę albo jej opiekun faktyczny. Wykaz obowiązkowych szczepień ochronnych i grupy osób obowiązanych do poddania się tym szczepieniom zostały określone w art. 17 ust. 1 ww. ustawy i rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (tekst jednolity Dz.U. z 2018r. poz. 753) wydanym na podstawie upoważnienia zawartego w art. 17 ust. 10 ww. ustawy.

Na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gryfinie w roku sprawozdawczym funkcjonowały 22 punkty szczepień (20 w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, 2 w strukturach Szpitala Powiatowego Sp. z o.o. w Gryfinie).

Przeprowadzono ogółem 42 kontrole z czego:

- 1 dotyczyła zgłoszonej przez świadczeniodawcę realizującego szczepienia ochronne nieprawidłowości w zakresie warunków przechowywania szczepionek,
- 41 głównie w zakresie realizacji programu szczepień ochronnych, procedur stosowanych w zakresie realizacji szczepień oraz monitoringu temperatury w urządzeniach chłodniczych służących do przechowywania preparatów szczepionkowych.

Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Gryfinie na mocy Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą nadzór nad realizacją programu szczepień ochronnych przez podmioty lecznicze wykonujące szczepienia dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

Oceniono stan zaszczepienia dzieci i młodzieży zamieszkałej na terenie powiatu gryfińskiego w rocznikach 2018 – 1999 tj. ogółem 14.960 osób.

Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na 2018 rok prowadzone były szczepienia obowiązkowe przeciwko : gruźlicy; wirusowemu zapaleniu wątroby typu B; błonicy; tężcowi; krztuścowi; zakażeniu wywołanym przez Haemophilus influenzae typu B; nagminnemu porażeniu dziecięcemu (poliomyelitis); odrze; śwince; różyczce oraz przeciwko zakażeniom Streptococcus pneumoniae, które do kalendarza szczepień jako obowiązkowe zostały wprowadzone w roku 2017. Ponadto przeprowadzono szczepienia obowiązkowe przeciwko ospie wietrznej.

Realizacja Programu Szczepień Ochronnych odgrywa istotną rolę w kształtowaniu zdrowia publicznego w Polsce w obszarze zapobiegania występowaniu chorób zakaźnych i zapobiegania następstwom tych chorób. Jest ona uzależniona od poziomu społecznej akceptacji prawnego obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym, rzetelności działań lekarzy, pielęgniarek, położnych realizujących szczepienia obowiązkowe oraz działań organów administracji w celu egzekwowania wykonania obowiązku szczepień przez osoby do tego prawnie zobowiązane.

Nałożenie przez ustawodawcę powszechnego obowiązku poddawania szczepieniom ochronnym przeciw wybranym chorobom zakaźnym, w szczególności dzieci i młodzieży, zapewnia odpowiednio wysoki odsetek osób uodpornionych przeciw tym chorobom i skutecznie zmniejsza ryzyko epidemicznego szerzenia się tych chorób zakaźnych w populacji.

Ocena realizacji szczepień ochronnych sporządzona została na podstawie sprawozdań Mz-54 Roczne sprawozdanie ze szczepień ochronnych sporządzonych i przesłanych przez świadczeniodawców na podstawie kart uodpornienia będących w posiadaniu punktów szczepień na dzień 31.12.2018 r.

Tabela: Analiza procentowa stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat, podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym w 2018 roku.

Rocznik	Liczba dzieci w roczniku	Szczepienie	Osoby zaszczepione %
2018	670	Gruźlica	94,77
		Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B (pierwotne)	48,95
		Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B (uzupełniająca)	41,49
		Błonica, Tężec, Krztusiec (pierwotne)	58,95
		Poliomyelitis (pierwotne)	58,95
		Zakażenia H.influenzae typu B (pierwotne)	58,80
		Zakażenia S.pneumoniae (pierwotne)	64,17
2017	739	Gruźlica	98,64
		Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B (pierwotne)	1,48
		Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B (uzupełniająca)	97,69
		Błonica, Tężec, Krztusiec (pierwotne)	60,08
		Błonica, Tężec, Krztusiec (uzupełniająca)	37,88
		Poliomyelitis (pierwotne)	60,08
		Poliomyelitis (uzupełniająca)	37,88
		Zakażenia H. influenzae typu B (pierwotne)	59,81
		Zakażenia H. influenzae typu B (uzupełniająca)	38,15
		Odra, świnka, różyczka (podstawowe)	81,32

		Zakażenia S.pneumoniae (pierwotne)	24,49
		Zakażenia S.pneumoniae (uzupełniające)	74,01
2013	742	Błonica, Tężec, Krztusiec (I przypominające); Poliomyelitis (I przypominające)	88,14
2009	810	Odra, świnka, różyczka (przypominające)	91,72
2005	756	Błonica, Tężec, Krztusiec (II przypominające)	95,23
2000	755	Błonica, Tężec (III przypominające)	93,90

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzono immunizację z grupy szczepień zalecanych, nie finansowanych z środków znajdujących się w budżecie Ministra Zdrowia, w ramach tych działań przeprowadzono m.in.:

- 15 szczepień przeciwko błonicy
- 515 szczepień przeciwko tężcowi
- 13 szczepień przeciwko krztuścowi
- 7 szczepień przeciwko poliomyelitis
- 6 szczepień przeciwko odrze, śwince, różyczce
- 39 szczepień przeciwko WZW typu A
- 10 szczepień przeciwko zakażeniom wirusem brodawczaka ludzkiego
- 302 szczepienia przeciwko Streptococcus pneumoniae
- 68 szczepień przeciwko ospie wietrznej
- 175 szczepień przeciwko zakażeniom Neisseria meningitidis
- 1 szczepienie przeciwko Haemophilus influenzae typu B
- 50 szczepień przeciwko durowi brzuszemu
- 71 szczepień przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu
- 1 szczepienie przeciwko żółtej gorączce 1
- 161 szczepień przeciwko biegunce rotawirusowej
- 29 szczepień przeciwko grypie w I półroczu
- 2.437 szczepień przeciwko grypie w II półroczu

W roku 2018r. kontynuowano nadzór nad osobami uchylającymi się od obowiązkowych szczepień ochronnych, na dzień 31 grudnia 2018r. liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych wynosi 50 dzieci/ 69 opiekunów prawnych zgłoszonych przez świadczeniodawców przeprowadzający obowiązkowe szczepienia ochronne w „kwartalnym sprawozdaniu z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składające sprawozdanie.

W przypadku stwierdzenia uchylania się rodziców dzieci od wypełnienia ustawowego obowiązku szczepień dzieci konieczne jest podejmowanie działań w celu przymuszenia osób zobowiązanych (zwykle rodziców dzieci) do wypełnienia tego obowiązku.

W ramach podjętych przez PPIS w Gryfinie działań przymuszających osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych:

- Wysłano:
  - 44 pisma informacyjne mające na celu pouczenie rodziców/opiekunów prawnych o korzyściach i zagrożeniach związanych z chorobami na które istnieje możliwość uodpornienia się poprzez szczepienia
  - 42 wezwania do stawienia się na obowiązkowe szczepienia ochronne
  - 40 upomnień
- Wystawiono:
  - 6 postanowień dotyczących zajęcia stanowiska w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej
  - 24 tytuły wykonawcze
  - 24 wnioski do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie dotyczących wszczęcia postępowania egzekucyjnego oraz nałożenia grzywny.

W związku z powyższym w roku 2018 Wojewoda Zachodniopomorski nałożył grzywnę na 22 osoby na łączną kwotę 6.600 zł.

W rezultacie podjętych działań w 2 przypadkach zrealizowano zaległe obowiązkowe szczepienia ochronne.

2.1. Niepożądane odczyny poszczepienne

W 2018r. zarejestrowano 8 przypadków zgłoszenia niepożądanych odczynów poszczepiennych po szczepieniu innym niż BCG:

- I formularz zgłoszenia NOP dotyczył dziecka urodzonego w 2017r. preparat szczepionkowy po którym wystąpił odczyn to: **Infanrix Hexa** (uodpornienie przeciwko: błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, inwazyjnemu zakażeniu Haemophilus influenzae typu B, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B);
- II formularz zgłoszenia NOP dotyczył dziecka urodzonego w 2014r. preparat szczepionkowy po którym wystąpił odczyn to: **Synflorix** (uodpornienie przeciwko: inwazyjnemu zakażeniu Streptococcus pneumoniae);
- III formularz zgłoszenia NOP dotyczył dziecka urodzonego w 2018r. preparat szczepionkowy po którym wystąpił odczyn to: **Euvax B** (uodpornienie przeciwko: wirusowemu zapaleniu wątroby typu B); **DTP** (uodpornienie przeciwko: błonicy, tężcowi, krztuścowi); **ACT Hib** (uodpornienie przeciwko: inwazyjnemu zakażeniu Haemophilus influenzae typu B); **Synflorix** (uodpornienie przeciwko: inwazyjnemu zakażeniu Streptococcus pneumoniae);
- IV formularz zgłoszenia NOP dotyczył dziecka urodzonego w 2018r. preparat szczepionkowy po którym wystąpił odczyn to: **Hexacima** (uodpornienie przeciwko: błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, inwazyjnemu zakażeniu Haemophilus influenzae typu B, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B); **Synflorix** (uodpornienie przeciwko: inwazyjnemu zakażeniu Streptococcus pneumoniae); **Rotarix** (uodpornienie przeciwko: rotawirusom);
- V formularz zgłoszenia NOP dotyczył dziecka urodzonego w 2013r. preparat szczepionkowy po którym wystąpił odczyn to: **Tetraxim** (uodpornienie przeciwko: błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis);

- VI formularz zgłoszenia NOP dotyczył dziecka urodzonego w 2016r. preparat szczepionkowy po którym wystąpił odczyn to: **DTP** (uodpornienie przeciwko: błonicy, tężcowi, krztuścowi); **ACT Hib** (uodpornienie przeciwko: inwazyjnemu zakażeniu Haemophilus influenzae typu B); **Imovax Polio** (uodpornienie przeciwko: ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu, poliomyelitis);
- VII formularz zgłoszenia NOP dotyczył dziecka urodzonego w 2018r. preparat szczepionkowy po którym wystąpił odczyn to: **Infanrix IPV,HIB** (uodpornienie przeciwko: błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, inwazyjnemu zakażeniu Haemophilus influenzae typu B);
- VIII formularz zgłoszenia NOP dotyczył dziecka urodzonego w 2018r. preparat szczepionkowy po którym wystąpił odczyn to: **ACT Hib** (uodpornienie przeciwko: inwazyjnemu zakażeniu Haemophilus influenzae typu B); **Imovax Polio** (uodpornienie przeciwko: ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu, poliomyelitis); **Synflorix** (uodpornienie przeciwko: inwazyjnemu zakażeniu Streptococcus pneumoniae).

Zgłoszone niepożądane odczyny poszczepienne zakwalifikowano w **6 przypadkach jako łagodne** natomiast w pozostałych **2 przypadkach jako poważne**.

Podsumowanie i wnioski

W 2018r na terenie nadzorowanego powiatu gryfińskiego nie wystąpiły zachorowania na: wzw typu A, różyczkę, ogniska zatruc pokarmowych ,ostre porażenie wiotkie, odrę.

Korzystna sytuacja epidemiologiczna - wzw typu B w rocznikach dziecięcych jest wynikiem bardzo dobrej realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

W porównaniu z rokiem 2017 nastąpił wzrost zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę sezonową.

Od kilku lat obserwujemy niebezpieczną tendencję spadku wyszczepialności przeciwko chorobom zakaźnym uwzględnionym w programie szczepień obowiązkowych. Systematycznie rośnie liczba dzieci nieszczepionych. W latach 2014- 2018r. liczba osób uchylających się od poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym **wzrosła ponad dwukrotnie**. Na koniec roku 2014 wykazano w powiecie gryfińskim 19 dzieci, natomiast w roku 2018 wykazano 50 dzieci, które nie zostały poddane obowiązkowym szczepieniom ochronnym. W/w dane są niepokojące ponieważ bezpieczeństwo daje nam tzw. odporność zbiorowiskowa (inaczej odporność populacyjna, odporność stadna lub odporność grupowa) to ochrona osób nieuodpornionych w wyniku zaszczepienia wysokiego odsetka społeczeństwa. Pojęcie to powstało na bazie obserwacji, że obecność w populacji osób uodpornionych przeciwko danej chorobie zmniejsza prawdopodobieństwo zachorowania na tę chorobę również osób nieuodpornionych. Pojęcie to ma zastosowanie dla chorób, które przenoszą się z człowieka na człowieka (nie dotyczy takich chorób jak tężec, kleszczowe zapalenie mózgu czy wścieklizna). Próg odporności zbiorowiskowej jest definiowany jako odsetek osób uodpornionych w populacji, po osiągnięciu którego liczba nowych zakażonych zaczyna się zmniejszać, zwykle wymaga 90-95% populacji odpornej. Jednak procentowy wskaźnik osób uodpornionych poprzez szczepienie ma różną wartość w zależności od choroby. Dla przykładu, w przypadku odry taki

„próg bezpieczeństwa” wynosi aż 95%, dla krztuśca szacowany jest na 92-94%, błonicy i różyczki na 83-86%, świnki na 75-86%. Co oznacza, że tyle osób w populacji musi być odpornych na daną chorobę, żeby nie doszło do zakażeń na większą skalę.

II. STAN SANITARNY PODMIOTÓW DZIAŁALNOŚCI LECZNICZEJ

1. Decyzje administracyjne wydane na podmioty działalności leczniczej, z wyodrębnieniem decyzji dot. opiniowania pomieszczeń.

W 2018 roku wydano 2 decyzje administracyjne związane z nieprawidłowościami.

2. Podmioty działalności leczniczej

2.1. SZPITAL POWIATOWY

w Gryfinie Sp. z o.o.

74-100 Gryfino, ul. Parkowa 5

2.1.1. Stan techniczny i funkcjonalność szpitali

-Aktualna liczba łóżek w szpitalu wynosi **159** sztuk.

W ramach szpitala działają:

- Oddział Chorób Wewnętrznych /**37** łóżek/ w Gryfinie ul. Parkowa 5;
- Oddział Chirurgiczny /**10** łóżek/ w Gryfinie ul. Parkowa 5;
- Oddział Ginekologiczny /**16** łóżek/ w Gryfinie ul. Parkowa 5;
- Oddział Położniczy /**8** łóżek/ w Gryfinie ul. Parkowa 5;
- Oddział Noworodkowy /**10** łóżeczek/ w Gryfinie ul. Parkowa 5;
- Zakład Pielęgnacyjny – Opiekuńczo, Psychiatryczny /**47** łóżek/ w Nowym Czarnowie 70;
- Zakład Opiekuńczo- Leczniczy / **26** łóżek/ w Gryfinie ul. Armii Krajowej 8;
- Oddział Medycyny Paliatywnej /**5** łóżek/ w Gryfinie ul. Armii Krajowej 8;
- Poradnie Specjalistyczne w Gryfinie, ul. Niepodległości 39;
- Poradnie Specjalistyczne w Chojnie, ul. Dworcowa 1.

W 2018r w w/w szpitalu wykonano następujące prace remontowe:

- przygotowanie i malowanie pomieszczenia na szatnię chorych
- przygotowanie i malowanie pomieszczenia na serwerownię
- w Oddziale Chirurgicznym (sali nr 6) uzupełniono ubytki glazury wokół umywalki
- montaż umywarek: gabinet USG Oddziału Ginekologiczno – Położniczo-Noworodkowego, sala porodowa, toaleta personelu Oddziału Ginekologiczno – Położniczo-Noworodkowego, gabinet zabiegowy Oddziału Ginekologiczno – Położniczo-Noworodkowego, dyżurka pielęgniarek Oddziału Wewnętrznego
- wykonanie kabiny higieny osobistej w pracowni endoskopowej oraz wykonanie wentylacji mechanicznej w pomieszczeniu zmywalni
- remont sali chorych nr 1 w ZOL w Gryfinie -uzupełnianie ubytków, malowanie
- malowanie gabinetów lekarskich Oddziału Wewnętrznego

- wymiana rur zimnej wody z zaworami odcinającymi w pomieszczeniach piwnicznych szpitala
- malowanie i wymiana podłogi w gabinecie USG w oddziale Ginekologiczno - Położniczym
- malowanie sal chorych nr 104,106,108 i 105 w oddziale Ginekologiczno - Położniczym
- częściowa wymiana glazury w łazience pacjentów ZPOP w Nowym Czarnowie
- montaż folii bezpiecznych na szybach okiennych w ZPOP w Nowym Czarnowie
- malowanie ścian w gabinecie okulistycznym i punkcie pobrań, montaż odbojnicy w gabinecie ginekologicznym i laryngologicznym Poradni Specjalistycznej w Chojnie.

2.1.2. Dezynfekcja

Dezynfekcja endoskopów odbywa się w myjni z użyciem preparatów Cidezyme, Cleaner –ETD, Desinfectant oraz myjni ręcznej z użyciem Cidexu OPA.

Pracownia Endoskopowa mieści się na parterze budynku przy ul. Niepodległości 39.

Wykonywane są badania z zakresu badań górnego odcinka przewodu pokarmowego- panendoskopia oraz dolnego odcinka przewodu pokarmowego – kolonoskopia.

W pracowni jest wentylacja grawitacyjna oraz mechaniczna.

Gabinet ma bezpośrednie połączenie z kabiną higieny osobistej.

Dezynfekcja kaczek, basenów odbywa się w wydzielonych pomieszczeniach, w pojemnikach z sitem i pokrywą w roztworze Medicariny 10000 ppm -15 min, macerator do pielucho majątek posiada ZOL, płuczkodezynfektor zamontowany jest w Oddziale Chorób Wewnętrznych.

Dezynfekcja wstępna narzędzi wielorazowego użycia odbywa się w gabinetach zabiegowych, w pojemnikach z sitem i pokrywą w roztworach 2% Sekusept pulver – 2 godz, 2% Sekusept activ – 15 minut

Do dezynfekcji powierzchni używane są środki Incidin Liquid Spray, 1% Incidin Pro, Actichlor Plus –jako preparat sporobójczy, chusteczki Sani cloth activ i Sani cloth 70.

2.1.3. Utrzymywanie bieżącej czystości.

Sprzątaniem zajmuje się personel Szpitala.

Do sprzątania używane są wózki dwu-wiaderkowe z mopem, po sprzątaniu mopy oddawane są do prania, wózki dezynfekowane i z suchymi wiaderkami przechowywane w wydzielonym miejscu- brudownik.

Szpital posiada opracowany plan higieny, dostosowany do poszczególnych pomieszczeń, gabinetów, oddziałów, poradni.

Szpital nie posiada komór dezynfekcyjnych.

Materace na łóżkach zabezpieczane są pokrowcami z ekolasticu lub jednorazowymi z folii, wymienianymi po każdym pacjencie, materace, koce i poduszki oddawane są do pralni i dezynfekowane podczas procesu prania z użyciem środka dezynfekcyjnego, umowę w zakresie kompleksowych świadczeń usług pralniczych

Szpital ma podpisaną z Zakładem Usługowo- Handlowym Dawid Kasjan ul. Parkowa 5, 74-100 Gryfino. Przedmiotem umowy jest pranie , dezynfekcja, odplamianie, suszenie, prasowanie, maglowanie, stosowanie technologii prania zalecanej przez nadzór sanitarno-

epidemiologiczny, w odniesieniu do procesu dezynfekcji używane są środki dopuszczone do stosowania na terenie Polski.

2.1.4. Sterylizacja

Szpital korzysta z usług zewnętrznych w zakresie sterylizacji narzędzi i sprzętu medycznego. Umowa podpisana z Toruńskimi Zakładami Materiałów Opatrunkowych S.A. W Toruniu ul. Żółkiewskiego 20/26, 87-100 Toruń. Wg umowy przetargowej wykonawca przejmuje odpowiedzialność za cały proces technologiczny, w wyniku którego powstaje materiał sterylny.

Monitorowanie procesów sterylizacji parowej: wydruk ze sterylizatora, test Bowie Dick codziennie dla każdego sterylizatora, test biologiczny 1 x dziennie w każdym sterylizatorze, testy chemiczne klasy 5i6 x2 do każdego wsadu (umieszczony w tubach PCD najzimniejszych miejscach). Wszystkie procesy są walidowane.

Monitorowanie procesów sterylizacji plazmowej: wydruk ze sterylizatora, test biologiczny do każdego wsadu sterylizatora (umieszczony w miejscu wskazanym przez producenta), testy chemiczne do każdego wsadu.

2.2. Zakażenia szpitalne i ocena działalności szpitalnych zespołów ds. zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych

W szpitalu jest powołany (zgodnie z aktualną dokumentacją szpitala) : Komitet Kontroli Zakażeń Szpitalnych, dokument potwierdzający powołanie zespołu- Zarządzenie nr 31 z dnia 06.07.2011r. Prezesa Zarządu Szpitala Powiatowego w Gryfinie Sp. z o.o.

W skład Komitetu Kontroli Zakażeń Szpitalnych wchodzi:

- Przewodniczący: dr Janusz Syfert,
- Członkowie: Dorota Rydzewska- Sirant – Dyrektor ds. medycznych; Marzenna Szurko - pielęgniarka naczelna, epidemiologiczna; Kamila Dzięgielewska – Ordynator Oddziału Wewnętrznego; Marek Umiński – Ordynator Oddziału Chirurgicznego, Jan Pelczarski – Kierownik ZOL, dr Andrzej Pielešek – Ordynator Oddziału Położniczo – Ginekologicznego, dr n. med. Urszula Czekajło-Kołodziej – Mikrobiolog; Józef Hasiuk – lek. medycyny pracy; Piotr Skrzypiec – Kierownik Apteki Szpitalnej.; Lidia Karzyńska-Karpierz – Lek. Zakładu Pielęgnacyjno Opiekuńczego Psychiatrycznego.

Komitet kontroli zakażeń szpitalnych opracowuje plany i kierunki systemu zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych („Plan pracy Komitetu Kontroli Zakażeń Szpitalnych na rok 2018r.), przeprowadza ocenę wyników kontroli wewnętrznych przedstawianych przez zespół kontroli zakażeń szpitalnych , opracowuje i aktualizuje standardy farmakoprofilaktyki i farmakoterapii zakażeń i chorób zakaźnych w szpitalu.

W szpitalu powołany jest Komitet Terapeutyczny. Został powołany 26.10.2016r. Aneksem do Zarządzenie nr 10/2010 z dnia 23.07.2010r. Prezesa Zarządu Szpitala Powiatowego w Gryfinie Sp. z o.o. W skład KT wchodzi:

- Przewodniczący: dr Janusz Syfert- Specjalista organizacji ochrony zdrowia,
- Członkowie: Kamila Dzięgielewska – Ordynator Oddziału Wewnętrznego; Marek Umiński – Ordynator Oddziału Chirurgicznego, dr Andrzej Pielešek – Ordynator Oddziału Położniczo – Ginekologicznego, dr n. med. Urszula Czekajło-Kołodziej – Mikrobiolog; Piotr Skrzypiec – Kierownik Apteki Szpitalnej.

W szpitalu opracowany jest „Receptariusz Szpitalny Szpitala Powiatowego w Gryfinie” oraz „Podział antybiotyków według grup dostępności w Szpitalu Powiatowym w Gryfinie”

W szpitalu jest powołany (zgodnie z aktualną dokumentacją szpitala) : Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych, dokument potwierdzający powołanie Zespołu- Zarządzenie nr 30 z dnia 06.07.2011r. Prezesa Zarządu Szpitala Powiatowego w Gryfinie Sp. z o.o.

W skład Zespołu Kontroli Zakażeń Szpitalnych wchodzi:

- Przewodniczący: dr Janusz Syfert – Specjalista organizacji ochrony zdrowia ,
- Członkowie: Marzenna Szurko - Specjalista pielęgniarstwa epidemiologicznego, pełniąca również funkcję pielęgniarki anestezjologicznej oraz przełożonej pielęgniarek; dr n. med. Urszula Czekajło-Kołodziej – Mikrobiolog.

Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych organizuje i przeprowadza szkolenia personelu w zakresie kontroli zakażeń szpitalnych. Szkolenie personelu obejmuje: pracowników nowozatrudnionych, personel medyczny w tym lekarzy, pielęgniarki zatrudnieni w formie umowy o pracę i formie kontraktów , personel pomocniczy w tym personel sprzątający , uczniów/studentów

Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych konsultuje osoby podejrzane o zakażenie lub chorobę zakaźną oraz osoby z rozpoznaniem zakażeniem lub chorobą zakaźną . Na podstawie konsultacji wydawane są zalecenia zespołu ds. zakażeń szpitalnych.

W zakresie usług na wykonywanie badań mikrobiologicznych Szpital ma podpisaną umowę z Diagnostyką Sp. z o.o. ul. Olszańska 5 Kraków.

W czerwcu 2018r. dokonano przeglądu wszystkich obowiązujących w Szpitalu procedur zakresu kontroli zakażeń.

Przeprowadzono 30 kontroli wewnętrznych dotyczących:

- czystości mikrobiologicznej środowiska,
- stanu higieny otoczenia,
- postępowania z kaniulą obwodową,
- postępowanie z centralnym cewnikiem moczowym,
- ocena realizacji procedur higienicznych,
- ocena stanu sanitarno-higienicznego i ocena ryzyka wystąpienia zakażeń w pracowni endoskopowej,
- higiena rąk,
- środki ochrony osobistej,
- postępowanie z odpadami medycznymi,
- postępowanie po ekspozycji,
- postępowanie ze sprzętem i narzędziami,
- stosowanie preparatów dezynfekcyjnych,
- stanu higieny otoczenia,
- bezpieczeństwa personelu,
- postępowania z bielizną szpitalną,
- stosowanie izolacji.

Pacjentów z podejrzeniem zakażenia lub z rozpoznaniem zakażeniem umieszcza się w jak najmniejszej ilościowo sali, w przypadku wystąpienia zakażenia u 2 pacjentów stosuje się kohortację.

Przeprowadzono 2 szkolenia prowadzone przez firmę zewnętrzną

- higiena i dezynfekcja rąk (przeszkolono 33 osoby),
- mycie i dezynfekcja powierzchni (przeszkolono 12 osób).

Przeprowadzono następujące szkolenia wewnątrzoddziałowe:

- stomia – higiena i pielęgnacja (przeszkolono 7 osób),
- zasady postępowania przy zakładaniu dojścia dożylnego (przeszkolono 7 osób),
- pielęgnowanie dojścia centralnego (przeszkolono 6 osób).

Deratyzacja – w pierwszym półroczu przeprowadzono jeden zabieg deratyzacji przez Szczeciński Zakład Dezynsekcji i Deratyzacji, Szczecin ul. Śląska 8. Użyty preparat: RKP kostka 0,1.

ANALIZA ZAKAŻEŃ W 2018 ROKU SZPITAL POWIATOWY W GRYFINIE SP. Z O.O. ODDZIAŁ CHIRURGICZNY

ILOŚĆ ZAKAŻEŃ	47
ZAKAŻENIA MIEJSCA OPEROWANEGO /ZUM	0 /0
PATOGENY ALARMOWE	5 1-Enterobacter cloace ESBL (+) <ul style="list-style-type: none"> • wymaz z uda po urazie mechanicznym 1-Enterococcus faecalis <ul style="list-style-type: none"> • posiew z pecherzyka żółciowego, badanie śródoperacyjne 1-Escherichia coli AMPC(+) <ul style="list-style-type: none"> • badanie śródoperacyjne- zapalenie wyrostka robaczkowego 2 - z owrzodzeń podudzi <ul style="list-style-type: none"> • Enterobacter cloace ESBL(+) • Staphylococcus aureus MRSA
ZAKAŻENIA SZPITALNE	3- wskaźnik zakażeń = 6,4%

ODDZIAŁ GINEKOLOGICZNO-POŁOŻNICZO-NOWORODKOWY

ILOŚĆ ZAKAŻEŃ	3
ZMO/ZUM	ZMO 2/ ZUM 1
PATOGENY ALARMOWE	0
ZAKAŻENIA SZPITALNE	2-wskaźnik zakażeń=66,7

ODDZIAŁ CHORÓB WEWNĘTRZNYCH

ILOŚĆ ZAKAŻEŃ	31
ZMO / ZUM	0 / 14
PATOGENY ALARMOWE	15 1-Enterobacter aerogenes ESBL (+) <ul style="list-style-type: none"> • posiew moczu w przebiegu nawrotowego zapalenia układu moczowego 1-Escherichia coli

	<p>ESBL(+)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiew moczu <p>2-Klebsiella pneumoniae</p> <p>ESBL(+)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiew moczu <p>1-Pseudomonas aeruginosa</p> <p>MBL(+)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiew moczu <p>2-Staphylococcus epidermidis</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiew krwi <p>1-Klebsiella pneumoniae</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiew krwi <p>4-Escherichia coli</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiew krwi <p>1-Globicatella sanquinis</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiew krwi <p>1-Enterobacter cloace</p> <p>ESBL(+)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiew krwi <p>1z owrzodzenie podudzia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alcaligenes faecalis <p>ESBL(+)</p>
ZAKAŻENIA SZPITALNE	4 -wskaźnik zakażeń = 12,9%

ZPOP

ILOŚĆ ZAKAŻEŃ	29
ZMO / ZUM	0/29
PATOGENY ALARMOWE	17
	<p>6-Klebsiella pneumoniae</p> <p>ESBL(+)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiew moczu <p>11-Escherichia coli</p> <p>ESBL(+)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiew moczu
ZAKAŻENIA SZPITALNE	20-wskaźnik zakażeń =69 %

ZOL

ILOŚĆ ZAKAŻEŃ	0
ZMO /ZUM	0 /0
PATOGENY ALARMOWE	0
ZAKAŻENIA SZPITALNE	0

OPM

ILOŚĆ ZAKAŻEŃ	0
ZMO / ZUM	0 /0
PATOGENY ALARMOWE	0
ZAKAŻENIA SZPITALNE	0

3. Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie i ambulatoria.

Placówki podstawowej opieki zdrowotnej spełniają wymogi zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa.

Obecnie nadzorowanych jest 20 placówek Podstawowej Opieki Zdrowotnej.

W kontrolowanych zakładach opieki zdrowotnej opracowane, na bieżąco aktualizowane i wdrożone są procedury medyczne:

- higieny rąk, dezynfekcji rąk,
- postępowania po ekspozycji,
- mycia i dezynfekcji sprzętu medycznego,
- sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń,
- postępowania z brudną bielizną,
- postępowania z odpadami medycznymi,
- postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym,
- postępowania na wypadek awarii urządzeń chłodniczych,

Stan techniczny większości obiektów ocenia się jako dobry, systematycznie prowadzona jest modernizacja i remont budynków i pomieszczeń.

W I połowie roku 2018 wykonano następujące remonty:

- MegaMed Sp. z o.o. Oddział w Nowym Czarnowie: mycie elewacji zewnętrznej budynku, naprawa stopnia schodów wejściowych do podmiotu, wymiana zaworów odcinających przy wannach z hydromasażem w gabinecie rehabilitacji, przewieszenie żaluzji w gabinecie kardiologicznym, wymiana parkietu na wykładzinę w gabinetach rehabilitacji, wymiana żaluzji w boksach w gabinecie rehabilitacji
- MegaMed Sp. z o.o. Oddział w Gryfinie: przekształcenie pomieszczenia na dwa mniejsze tj. pokój socjalny oraz gabinet lekarza medycyny pracy, przekształcenie pokoju socjalnego na gabinet przyjęć pacjenta.
- NZOZ Beata Modlińska w Kołbaczu – remont rejestracji i holu (wymiana okien, podwieszenie sufitów, wymiana oświetlenia, podłóg, grzejników), remont pomieszczenia higieniczno-sanitarnego (biały montaż, wymiana oświetlenia, grzejników, glazury i terakoty, podwieszenie sufitów), wydzielenie nowego pomieszczenia porządkowego i miejsca na przechowywanie odpadów medycznych.
- NZOZ „ Hipokrates" w Cedyni- malowanie pomieszczeń: gabinet pediatryczny, poczekalnia, w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym zamontowanie uchwytów dla niepełnosprawnych.
- Przychodnia Medycyny Rodzinnej „Parkowa” w Gryfinie – wymiana drzwi wejściowych do podmiotu, remont pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pacjentów i personelu, wymiana rolet okiennych w gabinecie przyjęć pacjenta.
- NZOZ Jerzy Nowak w Moryniu – malowanie poczekalni dla pacjentów oraz ciągów komunikacyjnych, wymiana krzeseł w poczekalni dla pacjentów, zmiana tapicerki fotela

w pomieszczeniu diagnostyczno-zabiegowym, remont pomieszczenia higieniczno-sanitarnego dla pacjentów.

-, „Panaceum.” Konarski Terebecki Banie - malowanie poczekalni dla pacjentów oraz pomieszczeń higieniczno - sanitarnych, wymiana drzwi i okien w gabinecie diagnostyczno - zabiegowym, rejestracji i gabinecie socjalnym.

- PIN ZOZ Gryfino - remont ciągu komunikacyjnego, modernizacja drzwi.

3.1. Indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe praktyki lekarskie, lekarzy dentystów oraz pielęgniarek i położnych.

- 68 indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe praktyki lekarskie,
- 8 indywidualnych praktyk pielęgniarskich oraz 3 NZOZ pielęgniarskie.

Podsumowanie i wnioski

Stan techniczny obiektów w których prowadzone są indywidualne, specjalistyczne i grupowe praktyki lekarzy i lekarzy dentystów ocenia się jako dobry, wyposażenie, sprzęt medyczny nie budzi zastrzeżeń, przestrzegane są zasady dezynfekcji i sterylizacji.

Indywidualne praktyki pielęgniarek i położnych pracują w obiektach NZOZ-ów na zasadzie użyczenia pomieszczenia.

III. HIGIENA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

1. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I MATERIAŁÓW ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

W roku 2018 objętych nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gryfinie było **1112** obiektów.

W roku sprawozdawczym:

- przeprowadzono **772** kontrole sanitarne,
- łącznie skontrolowano **407** obiektów,
- ocenę zakładów wg arkusza oceny zakładu dokonano w **253** obiektach.
- w ramach postępowania administracyjnego wydano:
  - **47** decyzji administracyjnych na poprawę stanu sanitarno - technicznego,
  - **8** decyzji zakazu wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych,
  - **4** decyzje zawieszenia działalności zakładu
  - **6** decyzji przedłużających postępowanie,
  - **32** decyzji umarzających postępowanie administracyjne,
  - **71** decyzji zatwierdzających zakłady (w tym **32** decyzje poszerzające zakres działalności),
  - **18** decyzji warunkowego zatwierdzenia,

- **190** decyzji płatniczych na łączną kwotę **25921,00** zł.
- Nałożono **72** mandaty karne na łączną sumę **15000 ,00** zł.
- liczba wniosków o ukaranie do Sądu – **0**
- liczba przyjętych interwencji - **48**

W 2018 roku odnotowano pogorszenie warunków sanitarnych i zabezpieczenia zakładów przed szkodnikami co przełożyło się na konieczność zawieszenia działalności zakładów produkcyjnych i marketu.

W 2018 roku wydano **4** decyzje zawieszenia działalności zakładu:

- Wydano decyzję czasowo wstrzymującą działalność piekarni w zakresie produkcji wyrobów piekarniczych i cukierniczych. Wyniki badań 5 próbek (3 zmiotki i 2 surowce) były niezgodne z wymaganiami z uwagi na stwierdzone żywe szkodniki, roztocza, larwy oraz odchody gryzoni. Przedsiębiorca podjął czynności w celu poprawy stanu sanitarnego zakładu. Próbkę sanitarną zmiotki pobrane w ramach rekontroli były zgodne z wymaganiami. Wznowiono działalność zakładu.
- W kolejnej piekarni pobrano w ramach rezerwowych próbek planowanych próbkę sanitarną zmiotki. Wyniki badań próbek w zakresie obecności szkodników i ich pozostałości były niezgodne z wymaganiami prawa żywnościowego. Wydano decyzję czasowego zawieszenia działalności zakładu na okres przeprowadzenia skutecznych zabiegów dezynsekcyjnych w piekarni. Próbkę pobrane w ramach rekontroli potwierdziły skuteczność zabiegów przeprowadzonych przez przedsiębiorcę. Wznowiono działalność zakładu.
- W trakcie kontroli w następnej piekarni stwierdzono rażący stan sanitarny, pobrano do badań laboratoryjnych próbki produktów (bułka tarta), surowców (mąka) oraz zmiotki. Wyniki badań zmiotek były niezgodne z wymaganiami. Wydano decyzję zawieszającą działalność zakładu. W piekarni przeprowadzono zabiegi dezynsekcji i deratyzacji. Kontrola sprawdzająca oraz pobrane w ramach rekontroli próbki sanitarną zmiotki wykazały poprawę stanu sanitarnego zakładu. Wznowiono działalność zakładu.
- Przeprowadzono kontrolę w markecie „Biedronka” w związku z informacją uzyskaną od klienta o obecności w sklepie gryzoni. Podczas kontroli stwierdzono odchody gryzoni na sali sprzedaży oraz w pomieszczeniach magazynowych. W związku z powyższym PPIS w Gryfinie postanowił zawiesić działanie zakładu obrotu żywnością do czasu przeprowadzenia skutecznych zabiegów deratyzacyjnych i dostosowania pomieszczeń zakładu do wymogów sanitarnych wynikających z obowiązujących przepisów prawa żywnościowego. Podczas kontroli sprawdzającej stwierdzono, że w zakładzie zostały przeprowadzone zabiegi deratyzacyjne. Wznowiono działalność zakładu.

Wystawiono **8** decyzji (w sklepach spożywczych, stoiskach, obiekt ruchomy i tymczasowy) zakazu wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia i dacie minimalnej trwałości. Produkty zajęto zarządzeniem zabezpieczenia, wystawiono decyzje zakazujące wprowadzania kwestionowanych produktów do obrotu. Osoby odpowiedzialne ukarano mandatami karnymi. Kontrole sprawdzające wykazały

wycofanie z obrotu lub produkcji środków spożywczych o niewłaściwej jakości zdrowotnej. Przedsiębiorców obciążono kosztami czynności kontrolnych.

Najczęściej stwierdzane uchybienia w nadzorowanych zakładach:

- Przekroczony termin przydatności do spożycia lub data minimalnej trwałości produktów wprowadzanych do obrotu,
- Brak wdrożonego systemu HACCP (systematycznych zapisów monitorowania CCP).
- Niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń i urządzeń (ściany, sufity, okna, drzwi)
- Nieprawidłowe warunki przechowywania artykułów spożywczych.
- Brak czystości pomieszczeń zakładu, niewłaściwe procesy mycia, czyszczenia, dezynfekcji,

W 2018 roku wpłynęło do rozpatrzenia **48** interwencji z czego **24** uznano za zasadne. Interwencje dotyczyły m.in.:

- obrotu żywnością o niewłaściwej jakości zdrowotnej, po terminie przydatności do spożycia,
- zanieczyszczenia żywności (ciała obce, pozostałości innych produktów w wyrobach piekarskich, szkodniki w żywności - robaki)
- nieprzestrzegania higieny podczas sprzedaży środków spożywczych,
- niewłaściwa higiena personelu,
- niewłaściwe zabezpieczenie zakładów przed szkodnikami,
- niewłaściwa gospodarka odpadami,

Nadzór nad produkcją pierwotną.

W 2018 roku nadzorem objętych było **385** podmiotów prowadzących działalność w ramach produkcji podstawowej. W zakładach przeprowadzono **17** kontroli w tym **2** kontrole w gospodarstwach prowadzących RHD. Zarejestrowano **4** podmioty prowadzące produkcję w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego (produkcja przetworów owocowych i warzywnych, wypieki). Jeden podmiot poszerzył dotychczasową działalność o produkcję przetworów owocowych i warzywnych w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego. Ponadto jedno gospodarstwo obok produkcji przetworów w ramach RHD prowadzi również produkcję win gronowych z własnych upraw w ilości do 10 tys litrów. Pobrano **2** próbki do badań w kierunku zanieczyszczenia azotanami i skażenia promieniotwórczego. Wyniki prawidłowe.

2. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOCIĄ

W roku sprawozdawczym pobrano do badań laboratoryjnych ogółem **293** próbki – (w tym **4** próbki kosmetyków, **13** próbek sanitarnych – wymazy, **20** próbek sanitarnych - zmiotek).

Kwestionowanych było **39** próbek:

- **20** próbek lodów

Do badań laboratoryjnych w kierunku Salmonelli i Enterobacteriaceae pobrano łącznie 20 próbek lodów z automatów oraz 10 próbek lodów tradycyjnych. W zakresie wykonywanych

badan mikrobiologicznych w kierunku bakterii Enterobacteriaceae, wyniki badan 15 probek lodow z automatu i 5 probek lodow tradycyjnych byly niezgodne z wymaganiami Rozporzadzenia Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005r. z pozniejszymi zmianami. Kierujacy zakladami zobowiazali sie we wlasnym zakresie ograniczyc produkcje lodow do czasu uzyskania pozytywnych wynikow badan lodow. Probki pobrane w ramach rekontroli w zakladzie produkcji lodow tradycyjnych byly prawidlowe. W jednym przypadku wyniki probek sprawdzajacych byly niezgodne z wymaganiami. Zaklad zakonczył dzialalnosc z uwagi na koniec sezonu letniego. Nie pobrano kolejnych probek sprawdzajacych. Kierujacy zakladem zobowiazal sie do przedlozenia prawidlowych wynikow badan probek lodow przed rozpoczeciem nowego sezonu letniego. Kierujacych zakladami obciażono kosztami badan i czynnosci kontrolnych.

- 15 probek (11 zmiotek, 1 probka maki z silosa, 2 probki surowcow do produkcji pieczywa, 1 probka kaszki kukurydzianej) – obecność szkodnikow i ich pozostalosci

W ramach probek rezerwowych pobrano w piekarni 2 probki maki oraz 7 zmiotek w kierunku obecności szkodnikow i ich pozostalosci. Wyniki jednej probki maki oraz 5 probek zmiotek byly niezgodne z wymaganiami prawa zywnosciowego. Kierujacy piekarnia wycofal i zutilizowal kwestionowana partie maki. Przeprowadzono zabiegi dezynsekcyjne, deratyzacyjne w zakladzie.

Ponadto pobrano laczenie 11 zmiotek w dwuch innych piekarniach. Sześć zmiotek bylo kwestionowanych. W zakladach przeprowadzono odpowiednie zabiegi dezynsekcyjne, deratyzacyjne. Probki zmiotek pobranych w ramach rekontroli prawidlowe.

W jednej piekarni stwierdzono zakresie zanieczyszczen biologicznych (szkodniki i ich pozostalosci) w pobranych 2 probkach surowcow (koncentrat ciasta, pestki dyni) przeznaczonych do produkcji wyrobow piekarniczych. Surowce wycofano z uzycia.

Przeprowadzono kontrole interwencyjna w sklepie spozywczo-przemyslowym w Mieszkowicach. Interwencja dotyczyla obecności owadów w kaszce kukurydzianej Kupiec zakupionej w ww. sklepie. Pobrano do badan laboratoryjnych produkt: „Kaszka kukurydziana Kupiec” w kierunku obecności szkodnikow oraz ich pozostalosci. W zbadanej probce stwierdzono obecność: 1 martwy mklik, 1 poczwaraka, liczne oprzedy. Wystosowano pismo do dystrybutora i producenta produktu.

- 2 wymazy sanitarne

W zakladzie cukierniczym w Gryfinie wyniki 2 probek wskazywaly na zanieczyszczenie mikrobiologiczne. W zakresie wykonanych badan mikrobiologicznych w kierunku Gronkowce koagulazododatnie (Staphylococcus aureus i inne gatunki) – obecność w 1 ml uzyskano wyniki badan: obecne w 1 ml popluczyn w probkach srodowiskowych rece, stol produkcyjny przy oknie. Probki pobrane w ramach rekontroli prawidlowe.

- 1 probka papryki czerwonej – przekroczenie pestycydów

W sprawozdaniu z badan papryki czerwonej pobranej w markecie „Biedronka” w Gryfinie stwierdzono przekroczenie najwyzszego dopuszczanego poziomu etefonu. Zostal wygenerowane zgloszenie powiadomienia w ramach systemu RASFF.

- 1 probka porzeczki czerwonej – przekroczenie pestycydów

W sprawozdaniu z badan porzeczki czerwonej pobranej na stoisku spozywczym na targowisku w Osinowie Dolnym w kierunku pozostalosci pestycydów, stwierdzono przekroczenie

najwyższego dopuszczanego poziomu chloropiryfosu, karbendazymu i benomylu (suma benomylu i karbendazymu wyrażona jako karbendazym). Zostało wygenerowane zgłoszenie powiadomienia w ramach systemu RASFF.

3. WSPÓŁPRACA Z INNYMI INSPEKCJAMI, INSTYTUCJAMI, ORGANAMI SAMORZĄDOWYMI

W 2018 roku Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gryfinie współpracowała z jednostkami kontrolnymi:

- ***Inspekcja Weterynaryjna***

W 2018 roku przeprowadzano **18** kontroli sanitarnych z udziałem przedstawicieli PIW w Gryfinie.

Kontrole przeprowadzano w zakładach obrotu oraz zakładach żywienia zbiorowego ramach nadzoru nad sprzedażą mięsa oraz powstającymi ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego, źródło pochodzenia i warunki sprzedaży ryb świeżych. Podczas wspólnych kontroli sprawdzane było również znakowanie żywności pochodzenia zwierzęcego oraz prawidłowość stosowania podkładek absorpcyjnych.

W miesiącu grudniu przeprowadzono kontrolę interwencyjną z przedstawicielem PIW w Gryfinie. Interwencja dotyczyła unoszącego się zapachu zepsutego mięsa w pomieszczeniach sklepu „Intermarche” w Gryfinie. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przechowywania mięsa i produktów mięsnych.

Przeprowadzono wspólne kontrole tematyczne w zakładach będących pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej w Gryfinie:

- Przetwórnia mięsa „Aga” w Witnicy. Skontrolowano stan sanitarny zakładu, źródło pochodzenia mięsa, zagospodarowanie odpadami. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

- sprzedaż bezpośrednia tusz zwierzyny łownej w Witnicy. Skontrolowano stan sanitarny zakładu, źródło pochodzenia mięsa, zagospodarowanie odpadami. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W okresie Świąt Bożego Narodzenia przeprowadzono z udziałem przedstawiciela PIW w Gryfinie kontrole 5 punktów sprzedaży ryb żywych. Warunki sprzedaży były zgodne z wytycznymi Głównego Lekarza Weterynarii w sprawie postępowania z żywymi rybami będącymi przedmiotem sprzedaży detalicznej.

Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Gryfinie przekazano wyniki kontroli interwencyjnej przeprowadzonej w Domu Restauracyjnym „Biała Wstążka” w Czepinie. Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowe postępowanie z odpadami pochodzenia zwierzęcego.

W roku sprawozdawczym odbyły się 2 narady Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gryfinie z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Gryfinie. W naradzie uczestniczyli pracownicy Inspekcji Weterynaryjnej oraz pracownicy Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku PSSE w Gryfinie.

Tematyka narad dotyczyła:

- wspólnych działań w ramach wspólnego nadzoru PIS i PIW w zakresie nadzoru nad sprzedażą mięsa w związku z rozprzestrzenianiem się ASF
- Porozumienia ramowego z dnia 16.11. 2018 r. zawartego pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gryfinie i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Gryfinie o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej.

Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Pyrzycach przekazano wyniki kontroli przeprowadzonej w mobilnym punkcie sprzedaży wędlin – samochód specjalistyczny oraz uwagi do znakowania produktu pn. kaszanka gryczana. Nie uzyskano informacji zwrotnej w tej sprawie.

Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Sokołowie Podlaskim przekazano sprawozdanie z przeprowadzonych w Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Bydgoszczy badań produktu pn Tatar Wołowy. W sprawozdaniu z badań stwierdzono obecność genu eae w 25 g.

Do PLW w Stargardzie wysłano ankietę dotyczącą stosowanego procesu wędzenia produktu mięsnego pobranego do badań w ramach oceny zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) W odpowiedzi otrzymano ankietę z uzupełnionymi informacjami.

- Inspekcja Handlowa

W związku z pismami Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej dotyczącym stwierdzonych w kontrolowanych zakładach obrotu żywnością, artykułów po terminie ważności oferowanych do sprzedaży przeprowadzono kontrole sanitarne w tym zakresie. Kontrolowano terminy przydatności do spożycia i daty minimalnej trwałości. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Do Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej w Szczecinie przekazano pisma:

- interwencję dotyczącą niewłaściwej jakości sprzedawanej żywności oraz zasłaniania etykiety producenta dodatkową etykietą sklepu, w zakładzie obrotu żywnością: Sklep Intermarche w Gryfinie.

- wyniki z kontroli **Bar w Chojnie**. Podczas kontroli stwierdzono, że informacja na temat żywności sprzedawanej bez opakowań konsumentowi finalnemu jest niezgodna z §19 Rozporządzenia Ministra Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 roku w sprawie znakowania środków spożywczych, tj. przy oferowanych daniach brakuje wymienionych składników potrawy. W odpowiedzi otrzymano informację o podjętych działaniach.

- wyniki z kontroli **PASHA KEBAB w Gryfinie**. Podczas kontroli stwierdzono, że informacja na temat żywności sprzedawanej bez opakowań konsumentowi finalnemu jest niezgodna z §19

Rozporządzenia Ministra Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 roku w sprawie znakowania środków spożywczych, tj. przy oferowanych daniach brakuje wymienionych składników potrawy. Nie uzyskano informacji zwrotnej w tej sprawie.

- Powiatowe Stacje Sanitarne - Epidemiologiczne

PSSE w Koszalinie

Przekazano informację o wynikach kontroli interwencyjnej dotyczącej obecności gryzoni – myszy w Sklepie Biedronka. W toku postępowania wyjaśniającego i przeprowadzonej analizy ryzyka ustalono, że było wysoce prawdopodobne, że gryzonie do pomieszczeń sklepu dostały się na etapie dostaw towarów. Towary (za wyjątkiem pieczywa, kosmetyków i leków) przewożone były z Centrum Dystrybucyjnego w Koszalinie.

PSSE w Myśliborzu

Przekazano informacje dot. nieprawidłowości w znakowaniu produktu pn. „Bułka tarta”, którego producentem była Piekarnia w Dębnie. W oznakowaniu produktu brak było informacji m.in. o wartości odżywczej, wykazu składników, w tym alergicznych.

PSSE w Pyrzycach

Przekazano informacje o wynikach kontroli w mobilnym punkcie sprzedaży wędlin – samochód specjalistyczny. W toku kontroli stwierdzono m.in. brak dokumentacji medycznej sprzedawcy, brak decyzji zatwierdzającej i zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS oraz brak do wglądu opracowanych procedur na podstawie zasad HACCP. Nie uzyskano informacji zwrotnej w tej sprawie.

PSSE w Bielsku-Białej

Przekazano informacje dot. stwierdzenia w obrocie produkt pn. „B17 suplement diety zawierający ekstrakt z pestek moreli standaryzowany na zawartość amigdaliny”, Prezentacja graficzna nazwy produktu tj. „B17 Suplement diety Amigdalina” może wprowadzać konsumenta w błąd poprzez sugerowanie, że amigdalina zawarta w ww. produkcie jest witaminą.

PSSE w Gorzowie Wielkopolskim

- Przekazano informacje dot. nieprawidłowości w znakowaniu produktu pn. produkt pn. „Piernik Chatka”. W oznakowaniu produktu brak było informacji m.in. o wartości odżywczej.
- Przekazano informacje dot. wyników kontroli w sklepie w Mieszkowicach oraz wynikach badań laboratoryjnych produktu: „Kaszka kukurydziana Kupiec” w kierunku obecności szkodników oraz ich pozostałości. W zbadanej próbce stwierdzono obecność: 1 martwy mklik, 1 poczwarka, liczne oprzędy. Podczas kontroli sklepu ustalono, że kaszka kukurydziana Kupiec została dostarczona przez Magazyn Gorzów Wlkp.
- Przekazano informacje dot. wyników kontroli w mobilnym punkcie sprzedaży – samochód do sprzedaży wędlin. Kontrolę przeprowadzono w związku z otrzymaną interwencją na niewłaściwe warunki przechowywania żywności. W toku przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie niewłaściwego

przechowywania produktów mięsnych – poza urządzeniem chłodniczym oraz niewłaściwy stan sanitarny podłogi.

- Przekazano informacje dot. wyników kontroli interwencyjnej dotyczącej niewłaściwych cech organoleptycznych (zapachu) mięsa pn. łopatka wieprzowa bez kości wyprodukowana dla Jeronimo Martins Polska S.A. Kostrzyn. Podczas czynności kontrolnych przeprowadzonych w sklepie Biedronka w Gryfinie stwierdzono, że znaczna ilość produktów z ww. partii ma uszkodzone/ rozszczelnienie opakowania. Potwierdzono również, że mięso ma nieprzyjemny, intensywny zapach. Mięso zostało dostarczone z Centrum Dystrybucyjne Gorzów Wlkp.
- przekazano sprawozdanie z badań produktu pn. papryka czerwona. W sprawozdaniu z badań stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczanego poziomu etefonu. W związku z przekroczeniem NDP pestycydu w produkcie zostało wygenerowane zgłoszenie powiadomienia w ramach systemu RASFF.

PSSE w Bochni

Przekazano informacje dot. stwierdzenia w obrocie produkt pn. Morela gorzka jądra. W treści informacji umieszczonych na etykiecie ww. produktów ujęto m.in. informację, że „Gorzkie jądra pestek moreli (...). Posiadają gorzki smak, są bogate między innymi w amigdalinę (znaną częściej jako witamina B17).” Taka informacja może wprowadzać konsumenta w błąd poprzez sugerowanie, że amigdalina zawarta w ww. produkcie jest witaminą. W odpowiedzi otrzymano informację o podjętych działaniach.

PSSE w Lublinie

Przekazano sprawozdanie z badań produktu pn. Oczyszczająca maska glinkowa do twarzy Tea Tree. W sprawozdaniu ujęto uwagi do znakowania w oparciu o Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 1223/2009 z dnia 30.11.2009 r. (Dz. U. UE L 342/59 z 22.12.2009 z późniejszymi zmianami). Wykaz składników na etykiecie w języku polskim znacznie różnił się od wykazu na opakowaniu oryginalnym.

PSSE w Stargardzie

W związku z pismem PPIS w Stargardzie, przeprowadzono kontrole w zakładach ujętych na liście dystrybucyjnej producenta dot. wycofania wyrobu pn. „Wódka luksusowa” obj. 0,7 litra z uwagi na niewłaściwe cechy organoleptyczne.

PSSE w Szczecinie

W związku z pismem PPIS w Szczecinie dot. prowadzonego postępowania epidemiologicznego zatrucia salmonellą przeprowadzono kontrolę interwencyjną w sklepie „Intermarche” w Gryfinie oraz zakładzie cukierniczym w Gryfinie.

Pobrano do badań laboratoryjnych 5 próbek produktu: groszek ptysiowy producent zakład cukierniczy w Gryfinie w kierunku Salmonella w 25 g – obecność. Badania zgodne z wymaganiami. Pobrano próbki sanitarne z blatów roboczych, sprzętu produkcyjnego, rąk pracowników w zakładzie cukierniczym w Gryfinie. W zakresie wykonanych badań mikrobiologicznych w kierunku Gronkowce koagulazododatnie (Staphylococcus aureus i inne gatunki) – obecność w 1 ml uzyskano wyniki badań: obecne w 1 ml popłuczyn w próbkach środowiskowych ręce, stół produkcyjny.

O wynikach kontroli i wynikach badań poinformowano PPIS w Szczecinie.

PSSE w Wadowicach

Przekazano sprawozdanie z badań produktu pn. Plusssz Magnez +Multiwitamina. Suplement diety. Producent: „Polski Lek” S.A. Wadowice. W sprawozdaniu ujęto uwagi do znakowania.

PSSE Warszawa Zachodnia

Przekazano informacje o wynikach kontroli i uwagach do znakowania produktu pn. „WAFLE TORTOWE” producenta: CUKIERNICTWO-ZAKŁAD PRODUKCYJNY „WAFELEK” Łomianki.

- Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Przeprowadzono 3 kontrole wspólne zgodnie z Planem działania na 2018 rok. Pobrano do badań 1 próbkę sałaty do badań laboratoryjnych w kierunku: azotany. Wyniki prawidłowe.

- Inspekcja Ochrony Środowiska

Przeprowadzono 1 kontrolę zgodnie z planem wspólnych kontroli PIS i IOS. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

- Organy administracji samorządowej

Do Urzędów Miast i Gmin przesłano pisma informujące o:

- zasadach dopuszczenia do obrotu grzybów i przetworów grzybowych, warunkach handlu grzybami surowymi oraz wyznaczaniu ich miejsc sprzedaży,
- o organizowanym kursie dla kandydatów dla grzyboznawców,
- umieszczenie na stronach internetowych oraz rozpowszechnienie w podległych jednostkach wytycznych dotyczących okazjonalnej sprzedaży żywności na imprezach okolicznościowych typu jarmarki, kiermasze szkolne, parafialne;

- Środki masowego przekazu

Na stronie internetowej pssegryfino.pis.gov.pl umieszczane są informacje dot. działalności PSSE m. in. bezpiecznego grzybobrania oraz harmonogram dyżurów klasyfikatorów grzybów w PSSE Gryfino, dostaw bezpośrednich i produkcji pierwotnej, Wytycznych Dobrej Praktyki Higienicznej i Produkcyjnej przy produkcji żywności niezwierzęcego pochodzenia w warunkach domowych z wykorzystaniem surowców roślinnych z własnych upraw.

W kwietniu 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gryfinie zorganizował przy pomocy technicznej Biura Cechu Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorców spotkanie informacyjne dla przedsiębiorców sektora spożywczego z terenu powiatu gryfińskiego.

Temat spotkania:

1. Wymagania prawa żywnościowego w zakresie znakowania środków spożywczych pakowanych oraz sprzedawanych bez opakowań (pakowanych przy sprzedaży)

- Rozporządzenie nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r.w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 roku (Dz. U 2015 poz. 29 z późn. zm.)

2. Obowiązki przedsiębiorców w zakresie systemu kontroli wewnętrznej opartego na systemie HACCP.

w spotkaniu informacyjnym uczestniczyło 15 przedsiębiorców.

4. OCENA SPOSOBU ŻYWIENIA I PODEJMOWANE DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ DOT. PRAWIDŁOWEGO ŻYWIENIA, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM JEDNOSTEK SYSTEMU OŚWIATY

W 2018 roku przeprowadzono 50 teoretycznych ocen jadłospisów. Jadłospisy sprawdzano w domach pomocy społecznej, stołówkach szkolnych, internatach, przedszkolach oraz w zakładach cateringowych produkujących posiłki dla ww. grup zakładów. Nie stwierdzono uwag do analizowanych jadłospisów.

Jadłospisy były ocenione w oparciu o aktualne normy i zalecenia żywieniowe oraz w oparciu o wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Posiłki w domach pomocy społecznej sporządzane były z uwzględnieniem wymagań związanych ze stanem fizjologicznym pensjonariuszy. We wszystkich zakładach sporządzane są jadłospisy przez dietetyków. Rodzaj diety dla każdego pensjonariusza ustalany przez lekarza. Teoretyczna ocena jadłospisów podczas kontroli nie wykazała nieprawidłowości, posiłki urozmaicone. Uwzględnione są wielkości wydawanych porcji, jadłospisy posiadają wyliczenia wartości energetycznej posiłków oraz wyszczególnione są składniki substancji powodujących alergie lub nietolerancje, użyte przy wytwarzaniu lub przygotowaniu żywności zgodnie z art. 44 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE, Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE. W okresie sprawozdawczym pobrano w jednym zakładzie próbkę posiłku obiadowego do badań laboratoryjnych w celu skontrolowania wartości odżywczej posiłku. Wyniki badań nie budziły zastrzeżeń.

W stołówkach szkolnych podawane są posiłki jedno lub dwudaniowe (zupa i/lub drugie danie). Jadłospisy były ocenione w oparciu o wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do

sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast uwagi do analizowanych jadłospisów zostały opisane i przesłane dyrektorom szkół.

Jadłospisy w przedszkolach oceniano w oparciu o wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Uwagi do 3 ocenionych jadłospisów zostały przekazane do dyrektorów placówek (brak ryby jeden raz w tygodniu, w dwóch dniach brak porcji owoców/warzyw w podwieczorku, mało produktów mlecznych w posiłkach). W 3 przedszkolach pobrano próbki posiłków obiadowych do badań laboratoryjnych. Do wyników badań jednej próbki stwierdzono uwagi, które przekazano prezesowi zarządu spółki prowadzącej placówkę. Do wyników pozostałych dwóch próbek posiłków nie było zastrzeżeń.

W zakładach usług cateringowych przy Zespołach Szkół dokonano oceny sposobu żywienia na podstawie teoretycznej analizy jadłospisu w oparciu o wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast uwagi do analizowanego jadłospisu (za mało mleka, brak warzyw i owoców w każdym posiłku, brak porcji ryby przynajmniej raz w tygodniu) jednego z zakładów zostały opisane i przesłane do ajenta oraz przekazane do wiadomości dyrektora szkoły.

Ocenę żywienia pacjentów **szpitala** przeprowadzono na podstawie teoretycznej analizy jadłospisu pobranego podczas kontroli kuchенок oddziałowych Szpitala w Gryfinie oraz na podstawie badań pobranej próbki posiłku obiadowego. Serwowane pacjentom posiłki urozmaicone, w każdym posiłku obiadowym stwierdzono zawartość warzyw i owoców. Zakład współpracuje z dietetykiem w zakresie układania jadłospisów. Do sporządzania posiłków stosuje się produkty zbożowe, ziemniaki, warzywa, owoce, produkty mleczne, mięso, ryby, jaja. Jadłospis sporządzany jest przez dietetyka z uwzględnieniem zaleceń lekarza i potrzeb żywieniowych pacjentów ze względu na choroby i stan fizjologiczny. W jadłospisie wywieszonym do wiadomości pacjentów podana jest wielkość porcji, wartość energetyczna posiłków oraz informacja o składnikach powodujących alergię lub nietolerancję, użyte przy wytwarzaniu lub przygotowaniu żywności zgodnie z art. 44 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 roku w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE, Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE. Pobrano posiłek obiadowy do badań laboratoryjnych w kierunku określenia wartości odżywczej. Uwagi dotyczące żywienia pacjentów zostały przesłane do dzierżawcy stołówki oraz dyrektora

szpitala (brak informacji o średnioważonej normie na energię i składniki odżywcze przyjętej w przy planowaniu żywienia, brak wyliczenia procentowej zawartości składników odżywczych, zaburzona proporcja energii pochodzącej z poszczególnych posiłków przy uwzględnieniu 3 posiłków dziennie). W żadnym z ocenianych dni procentowy rozkład energii nie jest zgodny z zaleceniami. Brak szczegółowego opisu pieczywa, rodzaju wędliny, brak wskazanego dodatku do zupy mlecznej, informacja o wartości energetycznej jest niejednoznaczna (nie wskazano, czy wartość jest wyliczona dla jadłospisu z podwieczorkiem czy bez podwieczorku). Kolacje są nieurozmaicone zarówno pod względem podawanych produktów, jak i stosowanych technik kulinarnych. Przez okres od 18.01.2017 do 24.01.2017 na kolację w większość dni oferowana jest: „herbata, pieczywo mieszane, masło, wędlina”, żadnego dnia zaplanowano produkt z grupy – Mleko i produkty mleczne. Wszystkie kolacje podawane są „na zimno”. Na kolację podawane są małowartościowe produkty takie jak salceson, paszтет, ser topiony.

W **innych zakładach żywienia** pobrano próbkę posiłku obiadowego do badań laboratoryjnych w kierunku wartości odżywczej. W zakładzie tym prowadzone jest żywienie całodzienne dla mieszkańców zakładu. Otrzymane wyniki badań prawidłowe. Teoretyczna ocena jadłospisów podczas kontroli nie wykazała nieprawidłowości. stwierdzono uwagi: zbyt mała ilość nabiału, zbyt mało warzyw, brak owoców, brak średnioważonej, brak wartości energetycznej). Kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie nieprawidłowości). Posiłki urozmaicone.

5. NADZÓR NAD SUPLEMENTAMI DIETY, ŚRODKAMI SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA ŻYWIENIOWEGO, ŚRODKAMI SPOŻYWCZYMI WZBOGACANYMI WITAMINAMI LUB SKŁADNIKAMI MINERALNYMI ORAZ NOWĄ ŻYWNOŚCIĄ

W 2018 roku w ramach nadzoru nad środkami specjalnego przeznaczenia żywieniowego, suplementami diety oraz środkami spożywczymi wzbogaconymi sprawdzano warunki sprzedaży oraz oznakowanie produktów. ponadto pobrano próbki do badań laboratoryjnych.

Przeprowadzono 35 kontroli w zakresie nadzoru nad ww. grupą produktów (w tym 15 w związku z poborem próbek do badań).

W trakcie kontroli przeprowadzanych w ramach bieżącego nadzoru sprawdzano występowanie w obrocie m.in. produktów

- suplementów diety zawierających aloes i Boswellia serrata
- Hoodia Hoodia” „Glucosamine HCL&Chondroitine”, „Reductil”, „Benepali 50 mg Pre-filled”, Maxillium capsules”, „LUK-SAM-RONG” , „Gobilor capsules”, Bamboo-X capsules”, „ULTIM8 capsules
- Falcon Labs Superclen, Falcon Labs Oxyburnpro, Falcon Labs Superdrive,
- zafałszowanych produktów leczniczych Genotropin, Humatrope, Mndolgina, Alfa 100 % Natural Weight Loss, Omnitrope, Sustenon, Norditropin SimpleXx, “Xanax”;
- zawierających niezadeklarowaną substancję sibutraminę: You Slim/xs, Slimix, Greater magic soybean diet, Xpress Slim, Slim Life Rapid Slim, Sliming Bomb,
- Reductil, Benepali, Maxillium capsules

Przedmiotowych produktów nie stwierdzono w obrocie ani w przeglądanych stronach internetowych w zakresie wprowadzania do obrotu suplementów diety.

Do PSSE w Bielsku-Białej przekazano informacje dot. stwierdzenia w obrocie produkt pn. „B17 suplement diety zawierający ekstrakt z pestek moreli standaryzowany na zawartość amigdaliny”, Prezentacja graficzna nazwy produktu tj. „B17 Suplement diety Amigdalina” może wprowadzać konsumenta w błąd poprzez sugerowanie, że amigdalina zawarta w ww. produkcie jest witaminą.

Przekazano do PSSE w Bochni informacje dot. stwierdzenia w obrocie produkt pn. Morela gorzka jądra. W treści informacji umieszczonych na etykiecie ww. produktów ujęto m.in. informację, że „Gorzkie jądra pestek moreli (...). Posiadają gorzki smak, są bogate między innymi w amigdalinę (znaną częściej jako witamina B17).” Taka informacja może wprowadzać konsumenta w błąd poprzez sugerowanie, że amigdalina zawarta w ww. produkcie jest witaminą. W odpowiedzi otrzymano informację o podjętych działaniach.

Dokonano oceny znakowania produktów:

- Środki spożywcze zastępujące całodzienną dietę, do kontroli masy ciała/ ALLEVO koktajl owocowy o smaku bananowo-malinowym 5 torebek po 31g, producent CEDERROTH POLSKA S.A
- Żywność specjalnego przeznaczenia medycznego/ Nestle Resource Instant Protein neutralny, producent Nestle Health Science

Znakowanie ww. produktów zgodne z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie.

W roku sprawozdawczym pobrano 15 próbek:

- suplementów diety – 5
- środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego – 7
- żywności wzbogacanej witaminami, składnikami mineralnymi – 3

Do badań w kierunku: jod w soli, azotany, zawartość witamin i składników mineralnych, kwasy tłuszczowe omega-3, mykotoksyny, pestycydy, metale ciężkie, mikrobiologia, alkaloidy tropanowe, organoleptyka, znakowanie.

Wyniki badań zgodne z wymaganiami.

W związku z uwagami do znakowania wystosowano pismo do PPIS w Wadowicach w sprawie produktu pn. „Plusssz Magnez +Multiwitamina”. W sprawozdaniu ujęto uwagi do znakowania w oparciu o art.7 ust. 2 zał. XIII Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, (...) (Dz. U. L 304 z 22.11.2011 z późn. zm.), § 5 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.10.2007 w sprawie składu i oznakowania suplementów diety (Dz. U. 2015 r. poz. 2032 z późn.):

Dla wskazania wartości odniesienia dla procentowej wartości spożycia witamin i składnika mineralnego, sugerowane jest zgodnie z obecną nomenklaturą zastosowanie określenia „referencyjna wartość spożycia” i jego akronim „RWS” zamiast „zalecanego dziennego spożycia”. Brak wyjaśnienia dla zastosowania skrótu „nd”.

6. NADZÓR NAD OBROTEM GRZYBAMI I PRZETWÓRSTWEM GRZYBÓW

Pod nadzorem Stacji nie ma zarejestrowanych zakładów zajmujących się przetwórstwem i skupem grzybów. Przeprowadzono 5 kontroli w punktach sprzedaży grzybów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie warunków sprzedaży oraz dokumentacji.

W sezonie grzybowym nie wystawiano atestów na grzyby świeże.

Na stronie internetowej PSSE w Gryfinie oraz tablicy informacyjnej umieszczono harmonogram dyżuru klasyfikatorów grzybów oraz informacje o zasadach bezpiecznego grzybobrania, zasadach wprowadzania grzybów do obrotu handlowego.

Wysłano pisma do urzędów miast i gmin o rozpoczętym sezonie grzybowym z informacjami dotyczącymi warunków sprzedaży grzybów oraz informacją o organizowanym kursie dla kandydatów na grzyboznawców, celem dalszego rozpowszechnienia.

7. NADZÓR NAD PRZEBIEGIEM IMPREZ MASOWYCH

W 2018 roku nadzorem objęto przyczepy gastronomiczne i stoiska spożywcze podczas trwania imprezy masowej „Dni Gryfina 2018”. Przeprowadzono 11 kontroli stoisk gastronomicznych i ruchomych punktów sprzedaży.

Kontrole przeprowadzono w zakresie stanu sanitarnego obiektów, warunków przechowywania i przygotowywania posiłków, zabezpieczenia przed szkodnikami i czynnikami atmosferycznymi. Kontrolowano higienę osobistą osób mających kontakt z żywnością. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie, nie wystawiano mandatów karnych.

IV. HIGIENA PRACY

1. Nadzór bieżący nad zakładami pracy

Z zakresu nadzoru bieżącego nad zakładami pracy w 2018 roku przeprowadzonych zostało ogółem **153** kontroli. W roku 2018 przeprowadzone kontrole wykazały występowanie przekroczeń NDN i NDS w **17** zakładach pracy. Liczba pracowników narażonych na przekroczenia czynników szkodliwych: **329**

Tabela 1.1 Informacje dotyczące nadzorowanych zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia (NDS/NDN) wg PKD.

PKD	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia NDS/NDN <i>dot. zakładów skontrolowanych w 2018r.</i>	Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach <i>dot. zakładów skontrolowanych w 2018r.</i>				Liczba wydanych decyzji dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych
		NDS/NDN (ogółem) <i>pracownik liczony jeden raz niezależnie od ilości czynników</i>	NDS czynników chemicznych	NDS pyłów	NDN czynników fizycznych <i>należy uwzględnić: hałas, drgania, mikroklimat zimny i gorący, promieniowanie optyczne</i>	
1	2	3	4	5	6	7
2	1	6			6	
16	2	34			34	
22	2	12			12	

24	1	16		2	16	
25	1	40			40	
31	1	10			10	
35	1	188			188	
36	3	6			6	
37	1	2			2	
41	1	2			2	
47	1	8			8	
81	1	4			4	
93	1	1			1	
Razem	17	329	0	2	329	0

Tabela 1.2 Realizacja zadań wynikających z nadzoru bieżącego w oddziale/sekcji higieny pracy w powiecie gryfińskim

PKD	Liczba zakładów pracy skontrolowanych	Liczba kontroli <i>pod tabelą podać najczęściej stwierdzane uchybienia wraz z liczbą przypadków</i>	Liczba wydanych decyzji ogółem	W tym decyzji:		Liczba nakazów / obowiązków w decyzji <i>pod tabelą podać najczęściej wydawane nakazy wraz z liczbą przypadków</i>	Liczba nałożonych grzywnen w drodze mandatu karnego	Kwota nałożonych grzywnen w drodze mandatu karnego
				unieruchamiających stanowisko /oddział / zakład pracy <i>pod tabelą podać przyczyny unieruchomienia</i>	dotyczących poprawy warunków pracy <i>pod tabelą podać opis dot. poprawy warunków pracy</i>			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
01	18	22	4	0	2	8		
02	2	2						
03	1	1						
06	1	1						
08	3	6	2		2	8		
10	2	3	2		1	9		
11	1	1						
13	1	1						
14	2	2						
16	4	4	1		1	13		
17	1	1						
20	1	1						
22	4	7	1					
23	3	4	1		1	2		
24	1	3	4		1	18		
25	3	5	2		1	13		
29	1	1						
31	1	1						
33	1	2	2		1	2		
35	1	3						
36	7	9	3		3	80		
37	1	1						
41	5	9	4		3	6		
42	1	1						

43	1	1						
45	4	4						
46	4	4						
47	16	20	3		1	9		
49	2	3	1		1	2		
52	1	1						
53	6	7	2		2	9		
56	5	7	2			8		
69	1	1						
74	1	1	1		1	2		
80	1	1						
81	1	2	2			6		
82	1	1						
84	1	1						
87	1	1						
88	1	1						
93	2	4	1		1	2		
94	1	1						
96	1	1						
suma	117	153	38	0	22	197	0	0

Najczęściej stwierdzane uchybienia:

- 1) Brak zaświadczeń lekarskich - 3 przypadki
- 2) Brak badań pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy - 17 przypadków
- 3) Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych - 11 przypadków
- 4) Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń pracy - 24 przypadki
- 5) Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny ciągów komunikacyjnych - 5 przypadków
- 6) Brak zaświadczeń o odbytych szkoleniach w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy - 4 przypadki
- 7) Brak lub nieaktualna ocena ryzyka zawodowego - 13 przypadków
- 8) Brak bądź niezgodne z wymaganiami pomiary natężenia oświetlenia - 4 przypadki
- 9) Nieaktualne karty charakterystyki do stosowanych substancji chemicznych - 1 przypadek
- 10) Brak bądź nieaktualna ocena ryzyka zawodowego pracowników pracujących w narażeniu na szkodliwy czynnik biologiczny - 4 przypadki
- 11) W opracowanej ocenie ryzyka zawodowego czynników biologicznych nie ujęto wszystkich zagrożeń - 1 przypadek
- 12) Brak opracowanej oceny ryzyka zawodowego związanej z narażeniem pracowników na substancje chemiczne - 2 przypadki
- 13) Brak opracowanego rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia - 2 przypadki
- 14) Brak opracowanego rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia - 1 przypadek
- 15) Pracownikom mającym kontakt ze szkodliwym czynnikiem biologicznym nie zapewniono odpowiednich szkoleń - 2 przypadki

- 16) Brak zapewnienia odpowiedniej temperatury otoczenia w pomieszczeniu pracy tj. 18 st. C - 1 przypadek
- 17) Pracodawca nie wypłaca ekwiwalentu pieniężnego pracownikom za używanie własnej odzieży i obuwia roboczego - 1 przypadek
- 18) Brak opracowanej oceny ryzyka zawodowego związanej z narażeniem pracowników na hałas - 1 przypadek
- 19) Brak oznakowania miejsca niebezpiecznego - 1 przypadek
- 20) Na hali produkcyjnej pasy wyznaczające drogi komunikacyjne niewidoczne - 1 przypadek

Poprawa warunków pracy dotyczyła: zapewnienia właściwego stanu sanitarno-technicznego sufitów, podłogi i ściany w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych oraz w pomieszczeniach pracy; zapewnienia oświetlenia zgodnego z Polskimi Normami; przeprowadzenie badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy w zakresie: hałasu, drgań mechanicznych, zapylenia, stężenia substancji chemicznych.

Najczęściej wydawane nakazy:

- 1) Przedłożenie do wglądu sprawozdania z badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy - 42 nakazy
- 2) Przedłożenie do wglądu opracowanej oceny ryzyka zawodowego - 25 nakazów
- 3) Przedłożenie do wglądu zaświadczeń o odbytym szkoleniu w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy - 5 nakazów
- 4) Doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych - 14 nakazów
- 5) Doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń pracy - 27 nakazów
- 6) Doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno-technicznego ciągów komunikacyjnych - 3 nakazy
- 7) Wyegzekwowanie od pracowników poddanie się profilaktycznym badaniom lekarskim - 10 nakazów
- 8) Przedłożenie do wglądu opracowaną/ zaktualizowaną ocenę ryzyka zawodowego w związku z narażeniem pracowników na szkodliwy czynnik biologiczny - 25 nakazów
- 9) Przedłożenie do wglądu sprawozdań z pomiarów natężenia oświetlenia - 11 nakazów
- 10) Opracowanie i przedłożenie do wglądu ocenę ryzyka zawodowego związaną z narażeniem pracowników na hałas - 1 nakaz
- 11) Przedłożenie do wglądu rejestr pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia - 1 nakaz
- 12) Przedłożenie do wglądu rejestr prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia - 1 nakaz
- 13) Przedłożenie do wglądu opracowaną ocenę ryzyka zawodowego w związku z narażeniem pracowników na substancje chemiczne - 8 nakazów
- 14) Zapewnienie pracownikom mającym kontakt ze szkodliwym czynnikiem biologicznym odpowiednich szkoleń - 2 nakazy
- 15) Zapewnienie odpowiedniej temperatury otoczenia w pomieszczeniach pracy tj. 18 st. C - 1 nakaz

- 16) Przedłożenie do wglądu aktualnych kart charakterystyki do stosowanych substancji chemicznych - 1 nakaz
- 17) Wprowadzenie ekwiwalentu pieniężnego dla pracowników za używanie własnej odzieży i obuwia - 1 nakaz
- 18) Pomalowanie pasów wyznaczających drogi komunikacyjne na hali produkcyjnej - 1 nakaz
- 19) Ujęcie w opracowanej ocenie ryzyka zawodowego czynników biologicznych na stanowiskach pracy wszystkich zagrożeń na jakie jest lub może być narażony pracownik - 16 nakazów

2. Ocena narażenia na czynniki rakotwórcze lub mutagenne

W roku sprawozdawczym skontrolowanych zostało **3** zakładów, w których pracownicy narażeni są na kontakt z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi w środowisku pracy.

Tabela 2.1 Dane liczbowe z zakresu nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi z terenu powiatu gryfińskiego

P(G)SSE	Liczba zakładów skontrolowanych	Liczba kontroli	Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia		
			Brak rejestru prac	Brak rejestru pracowników	Brak informacji do PWIS
			<i>pod tabelą podać pozostałe, najczęściej stwierdzane uchybienia wraz z liczbą przypadków</i>		
1	2	3	4	5	6
PSSE Gryfino	3	3	0	0	0
Razem	3	3	0	0	0

3. Ocena narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne

W roku sprawozdawczym przeprowadzono **70** kontroli w **67** zakładach pracy w których pracownicy są narażeni na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 2 lub 3 grupy narażenia. Najczęściej stwierdzane uchybienia w zakresie nadzoru nad czynnikiem biologicznym to:

- brak bądź nieaktualna ocena ryzyka zawodowego pracowników pracujących w narażeniu na szkodliwy czynnik biologiczny - 4 przypadki;
- w opracowanej ocenie ryzyka zawodowego czynników biologicznych nie ujęto wszystkich zagrożeń - 1 przypadek;
- brak opracowanego rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia - 2 przypadki;
- brak opracowanego rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia - 1 przypadek;

- pracownikom mającym kontakt ze szkodliwym czynnikiem biologicznym nie zapewniono odpowiednich szkoleń - 2 przypadki.

W zakresie nadzoru nad czynnikiem biologicznym w 2018r. wydano **2** decyzje.

Tabela 3.1. Dane liczbowe z zakresu nadzoru nad czynnikami biologicznymi na terenie powiatu gryfińskiego

Lp.	PSSE/GSSE	Liczba zakładów pracy skontrolowanych	Liczba kontroli	Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia				
				brak rejestru prac (grupa 3 lub 4)	brak rejestru pracowników pracujących w narażeniu na czynniki biologiczne z grupy 3 lub 4	brak oceny ryzyka dotyczącego czynników biologicznych	brak procedur i instrukcji	brak szkoleń pracowników
				<i>pod tabelą podać inne najczęściej stwierdzane uchybienia wraz z liczbą przypadków</i>				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	PSSE Gryfino	67	70	2	1	2	1	2
Suma		67	70	2	1	2	1	2

4. Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami oraz produktami biobójczymi

W zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin w 2018r. przeprowadzono ogółem **90** kontroli, w tym **75** z zakresu stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin przez zakłady pracy w działalności zawodowej, **13** kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin przez zakłady pracy oraz **2** kontrole w zakładach produkujących substancje chemiczne i ich mieszaniny.

W zakresie substancji i preparatów chemicznych niebezpiecznych wystawiono łącznie **2** decyzje administracyjne.

W zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi w 2018r. przeprowadzono **3** kontrole.

Tabela 4.1. Substancje chemiczne i ich mieszaniny w powiecie gryfińskim - wprowadzający do obrotu

	Zagadnienie	Liczba ogółem P(G)SSE	UWAGI
1	Liczba kontroli przeprowadzonych w zakresie wprowadzania do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin	13	
2	Liczba wprowadzających do obrotu, u których stwierdzono niezgodne z prawem oznakowanie substancji chemicznych i ich mieszanin	0	
3	Liczba wprowadzających do obrotu, u których stwierdzono brak kart charakterystyki	0	

4	Liczba wprowadzających do obrotu, u których stwierdzono karty charakterystyki niezgodne z prawem	0	
5	Liczba wprowadzających do obrotu, u których stwierdzono nieprawidłowe oznakowanie substancji chemicznych i ich mieszanin	0	

Tabela 4.2 Substancje chemiczne i ich mieszaniny w powiecie gryfińskim – stosujący

	Zagadnienie	Liczba ogółem w P(G)SSE	UWAGI
1	Liczba kontroli przeprowadzonych w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin	75	
2	Liczba stosujących, u których stwierdzono niezgodne z prawem oznakowanie substancji chemicznych i ich mieszanin	0	
3	Liczba stosujących, u których stwierdzono brak spisu stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin	0	
4	Liczba stosujących, u których stwierdzono brak kart charakterystyki	0	
5	Liczba stosujących, u których stwierdzono karty charakterystyki niezgodne z prawem	1	
6	Liczba stosujących, u których stwierdzono niewłaściwe oznakowanie pojemników, zbiorników, niezabudowanych rurociągów służących do przechowywania substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych	0	

Tabela 4.3 Produkty biobójcze w powiecie gryfińskim

	Zagadnienie	Liczba ogółem P(G)SSE	UWAGI* *pod tabelą podać przyczyny wycofania z obrotu
1	Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych	3	
2	Liczba decyzji I instancji w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych w tym:	0	

2a	Liczba decyzji nakazujących wycofanie z obrotu produktów biobójczych	0	
3	Liczba wycofanych z obrotu produktów biobójczych	0	

5. Choroby zawodowe

Tabela 5.1 Choroby zawodowe w powiecie gryfińskim

Nr choroby zawodowej	Liczba zgłoszonych podejrzeń chorób zawodowych	Liczba wydanych decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej	Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w rozumieniu decyzji prawomocnych	Liczba wydanych decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej
1	2	3	4	5
15	1			
17				2
19				1
26 <i>pod tabelą podać jaki rodzaj choroby zakaźnej lub pasożytniczej stwierdzono wraz z podaniem liczby przypadków</i>	4	5	5	
Razem	5	5	5	3

Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa - borelioza

6. Środki zastępcze

Tabela 6.1. Środki zastępcze

	Zagadnienie	Liczba ogółem P(G)SSE	UWAGI
1	Liczba kontroli (zakończonych protokołem kontroli) przeprowadzonych w zakresie przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych	1	
2	Liczba wizytacji przeprowadzonych w zakresie przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych	0	
3	Liczba zabezpieczonych produktów	0	
4	Liczba wydanych decyzji o wstrzymaniu wprowadzania do obrotu produktów	0	
5	Liczba wydanych decyzji o wstrzymaniu prowadzenia działalności	0	

6	Liczba wydanych decyzji o zakazie wprowadzania do obrotu środków zastępczych	0	
7	Liczba wydanych decyzji o nałożeniu kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych	0	
8	Kwota nałożonych kar pieniężnych	0	
9	Liczba prowadzonych postępowań dot. osób fizycznych, ogółem, w tym:	0	
10	liczba postępowań, które zostały wszczęte, w latach ubiegłych	1	
11	liczba wydanych decyzji o umorzeniu postępowania	0	
12	liczba wydanych decyzji o umorzeniu postępowania oraz zniszczeniu środków zastępczych/NSP	0	
13	liczba wydanych decyzji o zakazie wprowadzania do obrotu środków zastępczych/NSP	0	
14	liczba wydanych decyzji o nałożeniu kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych/NSP	0	
15	Kwota nałożonych kar pieniężnych	0	
16	Inne decyzje (w uwagach wskazać czego dotyczyły)	0	

V. HIGIENA KOMUNALNA

1. Liczba załatwionych interwencji:

Zgłoszonych interwencji było 51, w tym zasadnych zgłoszonych było 24, a bezzasadnych 27. Interwencje dotyczyły głównie niewłaściwej jakości wody, złych warunków sanitarnych pomieszczeń mieszkalnych, niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego w lokalach użyteczności publicznej (tj. zakład fryzjerski, sali zabaw oraz w lokalach mieszkalnych) bądź niewłaściwego odprowadzania ścieków i nieprawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi.

2. Liczba zamknięć / unieruchomień / wyłączeń z użytkowania obiektu lub jego części:

W okresie sprawozdawczym nie unieruchamiano obiektów.

3. Charakterystyka obiektów

3.1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia obejmuje **93** (z Miedziem) obiektów, w tym **88** wodociągów stanowiących zbiorowe zaopatrzenie i **4** inne podmioty zaopatrujące w wodę. Podział obiektów na poszczególne grupy przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	W ewidencji	Skontrolowanych
------------------	-------------	-----------------

Wodociągi	<100	60	60
	101-1000	27	27
	1001-10000	1	1
	10001-100000	0	1 (Miedwie)
Inne podmioty zaopatrujące w wodę	4	4	
Ogółem	92 (bez Miedwia)	93 (z Miedwiem)	

Inne podmioty zaopatrujące w wodę nie służą zbiorowemu zaopatrzeniu, lecz zaopatrują odbiorców czasowo. Jest to wodociąg sezonowy, zasilający Centrum Wypoczynkowo – Konferencyjne Szafir (dawniej SAVANA) w Moryniu.

Całoroczne obiekty to Stacja Paliw Chojna-Wilkoszyce, Stacja Paliw Ognica, gm. Chojna oraz Centrum Wodne „Laguna” w Gryfinie.

Ujęcie wody „Canpol” w Osinowie Dolnym gm. Cedynia, zasilające targowisko CANPOL zostało zamknięte, a sieć wodociągowa została przyłączona do wodociągu „Osinów Dolny” zarządzanego przez Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o. w Goleniowie.

W omawianym okresie sprawozdawczym pobrano łącznie **468** próbek wody, w tym:

- **362** próbki wody do spożycia,
- **59** próbek ciepłej wody użytkowej w kierunku Legionella sp.,
- **6** próbek wody z kąpieliska,
- **33** próbki z niecek basenowych,
- **8** próbek z podmiotów;

W ramach sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego wykonano **81** oznaczeń fizycznych, w tym **18** z kąpielisk (1 próbka x **3** oznaczenia: zakwity sinic, osady smoliste i przedmioty pływające, makrofagi lub fitoplankton) oraz **63** przy poborze ciepłej wody użytkowej (temperatura).

Na koniec okresu sprawozdawczego wszystkie nadzorowane wodociągi miały prawidłową jakość wody przeznaczoną do spożycia przez ludzi

W omawianym okresie sprawozdawczym wydane zostały 4 decyzje stwierdzające brak przydatności wody do spożycia:

Lp.	Wodociąg	Produkcja wody	Przekroczony parametr
1	Bielin	≤ 100	zapach
2	Moryń	101-1000	bakterie grupy coli, enterokoki kałowe
3	Białęgi	≤ 100	enterokoki kałowe
4	Stołeczna	≤ 100	enterokoki kałowe

W 2018 roku zostały wydane 4 decyzje stwierdzające warunkową przydatność wody do spożycia w tym jedna zmieniająca.

Lp.	Wodociąg	Produkcja wody	Przekroczony parametr
1	Bielin	≤ 100	mętność, barwa
2	Stołeczna	≤ 100	mętność, Fe, Mn
3	Gogolice	≤ 100	Mn
4	Stołeczna	≤ 100	zmieniająca - Fe

W 2018 roku wydana została 1 decyzja na nieodpowiednią jakość ciepłej wody użytkowej w Centrum Wodnym LAGUNA (Legionella sp.).

W omawianym okresie sprawozdawczym przeprowadzono remonty w poniższych hydroforniach:

1. Gryfino-Pomorska (gm. Gryfino)
2. Miedwie (gm. Stare Czarnowo)
3. Krajnik Górny (gm. Chojna)
4. Mirowo (gm. Moryń)

W 2018 roku zaplanowanych było 56 próbek ciepłej wody użytkowej badanych w kierunku Legionella sp. Pobrano łącznie 63 próbki.

W obiektach należących do Szpitala Powiatowego w Gryfinie pobrano łącznie **10** próbek w budynku przy ul. Parkowej w Gryfinie.

Ponadto pobrano próbki ciepłej wody użytkowej w Domu Pomocy Społecznej w Moryniu, Domu Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie, Domu Pomocy Społecznej w Trzciesku-Zdroju, Domu Pomocy Społecznej w Dębach, Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Chojnie, w Internacie Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Mieszkowicach, budynku internatu OHP w Trzciesku-Zdroju, Nadodrzańskim Domu Seniora w Starej Rudnicy oraz w Centrum Wodnym LAGUNA w Gryfinie.

W okresie sprawozdawczym nie występowały długotrwałe braki w dostawach wody ani poważne awarie.

3.2. Pływalnie i baseny

W omawianym okresie sprawozdawczym pobrano **33** próbki z niecek basenowych w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego w Centrum Wodnym LAGUNA w Gryfinie. Nadzór nad jakością wody sprawuje również zarządca basenu, zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

3.3 Kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpiel

Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego wszystkie gminy powiatu gryfińskiego zostały zapytane pismem z dnia 07 lutego 2018 roku o wykaz kąpielisk, których otwarcie zgłosili organizatorzy przed 31 grudnia 2017 roku. Za wyjątkiem gminy Stare Czarnowo wszystkie pozostałe gminy poinformowały o utworzeniu kąpielisk lub też o braku zgłoszeń do utworzenia kąpieliska. O braku zgłoszeń poinformowała tutaj Inspekcję Gmina Mieszkowice, Gmina Widuchowa oraz Gmina Chojna. Natomiast w Gminach Gryfino, Banie, Cedynia, Moryń i Trzciesko-Zdrój planowano utworzyć kąpieliska.

W dniu 22 maja 2018 roku organizatorzy kąpielisk zostali poinformowani pismem nr PS-N-HK/4415/204/18 o aktualnie obowiązujących przepisach związanych z funkcjonowaniem kąpielisk.

Również przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego w terminach przewidzianych przez ustawę „Prawo wodne” gminy na terenie których planowano utworzenie kąpielisk złożyły do tutaj Inspekcji projekty uchwał dotyczących wykazu kąpielisk na terenie danej gminy, w celu wydania opinii. W powiecie gryfińskim utworzono kąpieliska na terenie gminy Cedynia, Gryfino, Moryń, Trzciesko-Zdrój oraz Banie.

W sezonie kąpielowym 2018 roku dla osób pragnących zażyć wypoczynku nad wodą w powiecie gryfińskim zaoferowano pięć kąpielisk:

- Kąpielisko śródlądowe w Moryniu,
- Kąpielisko śródlądowe w Steklnie,
- Kąpielisko Miejskie w Cedyni,
- Kąpielisko nad jeziorem Dłużec,
- Kąpielisko nad jeziorem Strzeszowskim.

Ponadto nie zgłosił się żaden organizator chcący utworzyć Miejsce Okazjonalnie Wykorzystywane do Kąpeli – MOWDK.

Ze wszystkich w/w kąpielisk przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego została zbadana woda pod kątem przydatności do kąpeli. Uzyskane wyniki dla każdego z kąpielisk były pozytywne, tak więc sezon na każdym kąpielisku rozpoczął się zgodnie z planem. Organizatorzy wszystkich kąpielisk w porozumieniu z tut. Inspekcją ustalili w terminie harmonogramy pobierania próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej. Harmonogramy te na dzień 31 grudnia 2018 roku były zrealizowane w terminie. Każdy z organizatorów kąpieliska na dzień sprawozdawczy pobrał wszystkie wymagane przez przepisy próbki. W miesiącu sierpniu wszystkie zaplanowane w harmonogramach dni poboru próbek wody z kąpielisk zostały przesunięte o jeden dzień. Przyczyną przesunięcia była konieczność pobrania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, o czym zdecydował plan transportu próbek WSSE Szczecin.

Organizatorzy kąpielisk w ramach realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody na kąpieliskach zdecydowali się na współpracę z tut. Inspekcją w zakresie poboru i analizy próbek wody. W związku z tym wyniki badań trafiały do tut. Inspekcji bezpośrednio z Oddziału Laboratoryjnego WSSE w Szczecinie. Społeczeństwo było informowane o jakości wody natychmiast po wydaniu orzeczenia o jakości wody. Informacje dla ludności przekazywane były za pośrednictwem tablic informacyjnych na terenie danego kąpieliska, Serwisu kąpieliskowego oraz strony internetowej PSSE Gryfino. W toku przeprowadzanych kontroli kąpielisk, na dzień sprawozdawczy nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Na dzień niniejszego sprawozdania tylko jedno wydane orzeczenie o jakości wody, zakazywało kąpeli z uwagi na przekroczenia mikrobiologiczne. Zakaz kąpeli dotyczył Kąpieliska nad jeziorem Dłużec, a przyczyną wydania zakazu był przekroczenie parametru E. coli. Zakaz kąpeli obowiązywał na tym kąpielisku pomiędzy 07 sierpnia 2018 roku a 13 sierpnia 2018 roku.

3.4 Stan sanitarny obiektów

W ramach realizacji harmonogramu kontroli prowadzony był nadzór nad obiektami zaopatrującymi ludność w wodę, obiektami użyteczności publicznej, placówkami służby zdrowia i środkami transportu.

- zaplanowano 592 kontrole
- wykonano 875 kontroli w tym 11 wspólnych (8 z EP, 1 z HP, 2 z HŻ)
- uczestniczono w 13 wspólnych kontrolach (12 z EP, 1 z HŻ)

Zły stan techniczny stwierdzony został w poniżej wymienionych obiektach stałych:

Lp.	Nazwa i adres obiektu ze złym stanem na 30.06.2018 r.	Krótki opis czego dot. zły stan obiektu, urządzenia	Termin realizacji nałożonych obowiązków (jeśli dotyczy)
1.	CW Laguna	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny plaży basenu solankowego	30.09.2019r.
2.	Noclegi Ognica	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny w obiekcie noclegowym	31.12.2018r.
3.	Trzczańskie Centrum Kultury w Trzcianku Zdroju	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń Trzczańskie Centrum Kultury	28.09.2019r.
4.	Salon fryzjersko – kosmetyczny Magic Styl Gryfino	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	30.11.2018r.
5	CW Laguna	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	15.03.2019r.
6	Cmentarz w Gryfinie	Brak zachowania ciągłości w ogrodzeniu	30.06.2019r.
7	Hala sportowa w Trzcianku Zdroju	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	30.09.2020r.
8	DPS Trzcianko-Zdrój	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	31.05.2019
9	Gryfiński Dom Kultury	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	Wszczęto postępowanie
10	Centrum Kultury w Chojnie	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	15.09.2019r.
11	Pralnia	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	31.03.2019r.
12	Cmentarz Komunalny w m. Mieszkowice	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	30 listopada 2018r. wykonana

13	Dworzec Kolejowy w Gryfinie przy ul. Sprzymierzonych	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	30 października 2018r. wykonana
14	Stacji Paliw ul. Pomorska 99, 74-100 Gryfino	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	30 listopada 2018r. wykonana
15	Stacja Paliw nr 368 Gryfino	Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń	30 listopada 2018r. wykonana

W trakcie okresu rozliczeniowego zły stan sanitarny stwierdzono podczas kontroli obiektów:

Lp	Rodzaj obiektu	Typ nieprawidłowości	Ilość mandatów	kwota
1	Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej,	brudne narzędzia brak utrzymania bieżącego stanu sanitarno-higienicznego w salonie	2	400
2	Zakłady Fryzjerskie	brudne narzędzia, brak utrzymania bieżącego stanu sanitarno-higienicznego w salonie	3	400
3	Zakłady Kosmetyczne	brudne narzędzia, brak utrzymania bieżącego stanu sanitarno-higienicznego w salonie, brak opracowanych i wdrożonych procedur	4	1000
4	Inne odnowa biologiczna	brak utrzymania bieżącego stanu sanitarno-higienicznego w salonie	1	100
5	Tereny rekreacyjny	brak utrzymania bieżącego stanu sanitarno-higienicznego w obszarze	1	100

Zły stan techniczny stwierdzono na poniższych wodociągach:

Lp.	Nazwa i adres obiektu, urządzenia ze złym stanem na 31.12.2018 r.	Krótki opis czego dot. zły stan obiektu, urządzenia	Termin realizacji nałożonych obowiązków (jeśli dotyczy)
1	wodociąg Dobropole gm. Stare Czarnowo	zły stan sanitarny sufitu i ściany w hydroforni	31.05.2018 WYKONANA
2	wodociąg Nieznań	zły stan sanitarny ścian w szybie studziennym i głowicy	31.05.2018 WYKONANA
3	wodociąg Binowo	zły stan sanitarny sufitu i ściany w hydroforni	31.05.2018 WYKONANA
4	wodociąg Żeliszawiec	zły stan sanitarny sufitu i ściany w hydroforni	31.05.2018 WYKONANA
5	wodociąg Cedynia	zły stan sanitarny ścian w hydroforni	31.03.2019
6	wodociąg Mirowo	zły stan sanitarny sufitu i ściany w hydroforni, urządzenia i armatura wodociągowa, stolarka okienna	30.12.2018
7	wodociąg Kępa Troszyńska	zły stan sanitarny podłogi w hydroforni, brak wentylacji w szybie studziennym nr 3	31.12.2018
8	wodociąg Babinek	zły stan sanitarny sufitu i ściany w hydroforni, stolarka okienna	31.03.2019
9	wodociąg Gryfino Pomorska	zły stan sanitarny ściany w hydroforni	31.03.2019
10	wodociąg Wysoka Gryfińska	zły stan sanitarny urządzeń wodociągowych w studni i szybów studziennych	30.06.2018/31.12.2018
11	wodociąg Babin	Zły stan sufitu w hydroforni, odżelaziacza, uzupełnić ogrodzenie ujęcia	31.12.2018
12	wodociąg Stołeczna	Zły stan stolarki okiennej w hydroforni	31.12.2018
13	wodociąg Gryfino-Laguna	zły stan zbiornika aeracyjnego, filtrów i kołnierzy filtrów ciśnieniowych,	15.02.2019

4. Cmentarze i zakłady pogrzebowe w kontekście nadzoru nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi

Na terenie powiatu gryfińskiego zlokalizowanych jest **59** cmentarzy, z czego **48** komunalnych i **11** parafialnych. Na dwóch cmentarzach w Gryfinie przy ul. Pomorskiej oraz Chojnie przy ul. Odrzańskiej znajdują się domy przedpogrzebowe z chłodniami.

Firmy pogrzebowe korzystają z tych dwóch domów przedpogrzebowych z chłodniami bądź z domu przedpogrzebowego na Cmentarzu Centralnym w Szczecinie.

Ponadto Zakład Usług Pogrzebowych Józefa Wojtasia posiada chłodnię zlokalizowaną w Chojnie Lotnisko, poza terenem cmentarza.

Tabela Nr 4.1. Dane dot. ekshumacji

Lp.	Liczba cmentarzy ogółem	Liczba decyzji dot. ekshumacji	Liczba decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji	Liczba decyzji nie zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji	Liczba przeprowadzonych ekshumacji	Liczba ekshumacji z udziałem pracowników w PIS	Liczba wstrzymanych ekshumacji i powód ich wstrzymania
1.	59	80	124	10	111	89	0

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przeprowadzania ekshumacji oraz transportu specjalistycznego zwłok i szczątków po przeprowadzonej ekshumacji. Pracownicy zakładów przeprowadzających ekshumacje posiadali odpowiednie środki ochrony osobistej oraz środki dezynfekcyjne. Szczątki ludzkie były umieszczane w trumnach ekshumacyjnych, a następnie przenoszone lub przewożone na miejsce ponownego pochówku. Przewiezienie szczątków odbywało się za pośrednictwem specjalistycznych pojazdów tj. karawanów, które były kontrolowane i spełniały wymogi sanitarno – techniczne. Materiał ziemny wydobywany z grobów był gromadzony na specjalnych matach. Miejsca ekshumacji po zakończeniu ekshumacji były dezynfekowane, uporządkowywane i zasypywane. W przypadku decyzji odmownych na przeprowadzenie ekshumacji przyczyną odmów były braki potwierdzenia przez wnioskodawcę swojego stopnia pokrewieństwa w stosunku do zmarłego oraz osoby należące do kręgu osób posiadających prawo do współdecydowania w sprawie zgodnie z art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 31 stycznia 1959r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych nie wyraziły zgody na przeprowadzenie ekshumacji szczątków. Ilość ekshumacji, które odbyły się bez nadzoru PIS wyniosła 22.

Tabela Nr 4.2. Dane dot. zakładów pogrzebowych

Lp.	Nazwa zakładu pogrzebowego / domu przedpogrzebowego	Liczba chłodni	Liczba miejsc w chłodni	Liczba specjalistycznych środków transportu przeznaczonych do przewozu zwłok i szczątków jakim dysponuje zakład / dom
1.	Zakład Usług Pogrzebowych Józef Wojtaś Chojna ul. Szczecińska 2a	1	9	3 samochody

2.	Przedsiębiorstwo Usług Pogrzebowych i Cmentarnych s.c. Sławomir Trociński Chojna ul. Kolejowa 16	-	-	1 samochód
3.	Usługi Pogrzebowe Małgorzata Sługocka Mieszkowice ul. Warszawska	-	-	2 samochody
4.	Usługi Pogrzebowe KALIA Renata Pawlak Gryfino ul. Chrobrego	-	-	3 samochody
5.	Usługi Pogrzebowe PUK Sp. z o.o. Gryfino ul. Pomorska	-	-	2 samochody
6.	Usługi Pogrzebowe Helios Gryfino ul. 9 Maja 21/6	-	-	2 samochody
7.	Dom przedpogrzebowy Gryfino ul. Pomorska	1	9	-
8.	Dom przedpogrzebowy Chojna ul. Odrzańska	1	4	-

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 28 czynności kontrolnych na terenie cmentarzy. Na dwóch obiektach zostały stwierdzone nieprawidłowości, powyższe skutkowało wszczęciem dwóch postępowań administracyjnych, a następnie wydaniem decyzji administracyjnych. Decyzja dotycząca Cmentarza Komunalnego w miejscowości Mieszkowice została wykonana.

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono nieprawidłowości w zakładach pogrzebowych.

Wydano **18** postanowień na sprowadzenie zwłok z zagranicy i **3** decyzje udzielające zezwolenia na wywóz zwłok poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Szpitale

5.1. Zaopatrzenie w wodę

Tabela Nr 5.1 Zaopatrzenie szpitali w wodę do spożycia

Lp.	Szpital	Lokalizacja obiektu szpitalnego	źródło zaopatrzenia podstawowe		rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę			Uwagi (np. program dostosowawczy)
			wodociąg własny	wodociąg sieciowy	wodociąg własny	wodociąg sieciowy	zbiornik	
1.	Szpital Powiatowy Sp. z o.o.	Gryfino ul. Parkowa 5	nie	tak	nie	nie	nie	

W okresie sprawozdawczym nie pobrano próbek wody do spożycia, gdyż szpital nie posiada własnego wodociągu. Jest zaopatrywany z wodociągu sieciowego miejskiego Gryfino-Tywa.

W okresie sprawozdawczym zostało pobranych 10 próbek ciepłej wody użytkowej (w 3 próbkach stwierdzono nieprawidłowości). Do podmiotu zostało wysłane pismo interwencyjne, po którym strona podjęła skuteczne działania naprawcze i w kolejnych próbkach nie wykryto nieprawidłowości.

5.2. Postępowanie z bielizną szpitalną i pralnictwo

Tabela Nr 5.2 Wykaz miejsc prania bielizny szpitalnej w obiektach szpitalnych

Lp.	Szpital	Lokalizacja obiektu szpitalnego	Miejsce prania bielizny szpitalnej	Uwagi
1.	Szpital Powiatowy Sp. z o.o.	Gryfino ul. Parkowa 5	Pralnia Pana Dawida Kasjana z Gryfina	

Praniem bielizny szpitalnej zajmuje się Pralnia Pana Dawida Kasjana z Gryfina. Przedmiotem umowy jest pranie, dezynfekcja, odplamianie, suszenie, prasowanie, maglowanie, stosowanie technologii prania zalecanej przez nadzór sanitarno-epidemiologiczny, w odniesieniu do procesu dezynfekcji używane są środki dopuszczone do stosowania na terenie Polski.

Szpital posiada wydzielone pomieszczenie przeznaczone na magazyn bielizny czystej. Magazyn posiada zapewnioną łatwozmywalność ścian i podłóg oraz wyposażony jest w obudowany regał do przechowywania czystej pościeli.

Bielizna czysta z magazynu przenoszona jest na poszczególne oddziały w workach foliowych. Ze względu na skromną powierzchnię żaden z oddziałów nie posiada pomieszczenia przeznaczonego na przechowywanie bielizny czystej. Wydzielone zostały jedynie szafy przeznaczone na ten cel.

Istotnym problemem dla właściwego funkcjonowania szpitala jest brak wydzielonego magazynu bielizny brudnej. Bielizna brudna składana jest w przystosowanych do transportu pojemnikach (brudownikach), które następnie na bieżąco są odbierane przez pracownika pralni.

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną brudną i czystą.

5.3. Postępowanie z odpadami medycznymi w aspekcie ochrony zdrowia ludzkiego

Tabela Nr 5.3 Wykaz firm odbierających odpady medyczne ze szpitali oraz wykaz szpitali prowadzących instalacje do termicznego unieszkodliwiania odpadów medycznych

Lp.	Szpital	Lokalizacja obiektu szpitalnego	Firma odbierająca i transportująca odpady medyczne do miejsca ich unieszkodliwiania	Miejsce unieszkodliwiania odpadów medycznych (lokalizacja spalarni)	Szpitalna instalacje do termicznego unieszkodliwiania odpadów medycznych (lokalizacja spalarni oraz rodzaj stosowanych urządzeń)	Dokumenty potwierdzające unieszkodliwienie przekazanych zakaźnych odpadów medycznych* (czy szpital jako wytwórca odpadów posiada takie dokumenty)	Uwagi
1.	Szpital Powiatowy Sp. z o.o.	Gryfino ul. Parkowa 5	Remondis Medison Sp. z o.o. Puszkina 41, 42 530 Dąbrowa Górnicza	MD-proeco Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 65 85-825 Bydgoszcz	Nie dotyczy	tak	

Szpital posiada decyzję wydaną przez Starostę Gryfińskiego zezwalającą na wytwarzanie odpadów w tym zbieranie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne. Szpital posiada umowę na odbiór odpadów medycznych z Remondis Medison Sp. z o.o. ul. Puszkina 41, 42 530 Dąbrowa Górnicza. Szpital posiada dokumentację potwierdzającą utylizację odpadów medycznych. Do czasu odbioru odpady przechowywane są w magazynie usytuowanym w pomieszczeniu piwnicznym. Magazyn wyposażony jest w boksy przeznaczone na odpowiednie grupy odpadów, z dostępem bezpośrednim do umywalki z ciepłą i zimną wodą, wyposażoną w dozownik z mydłem i środkiem do dezynfekcji rąk oraz ręczniki jednorazowego użytku. Na odpady medyczne o kodzie 180102 zapewnione jest przenośne urządzenie chłodnicze zapewniające temperaturę do 10°C.

Przestrzeń ładunkowa środków przeznaczonych do transportu odpadów medycznych (wózków i pojemników) jest przestrzenią zamkniętą.

Segregacja odpadów prowadzona jest w miejscach wytwarzania (gabinety zabiegowe, sale operacyjne). Pojemniki na odpady są odpowiednio oznakowane. Odpady o ostrych krawędziach zbierane są do pojemników jednorazowego użytku.

Transport wewnętrzny odpadów medycznych z miejsca ich wytwarzania do miejsca magazynowania odbywa się w oznakowanym przystosowanym zamykanym pojemniku transportowym. W szpitalu opracowane są i stosowane procedury postępowania z odpadami medycznymi. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

5.4. Postępowanie ze zwłokami w aspekcie ochrony zdrowia ludzkiego, prosektoria.

Tabela Nr 5.4 Wykaz prosektoriów, chłodni szpitalnych i pomieszczeń pro morte.

Lp.	Szpital	Lokalizacja obiektu szpitalnego	Prosektorium	Miejsce przechowywania zwłok		Uwagi
				Pro – morte (ilość miejsc)	Chłodnia* (ilość miejsc)	
1.	Szpital Powiatowy Sp. z o.o.	Gryfino ul. Parkowa 5	nie	2	brak	

Szpital nie posiada prosektorium, natomiast posiada dwa pomieszczenia pro morte do tymczasowego przechowywania zwłok.

Zwłoki osób zmarłych przez okres 2 godzin przetrzymywane są w tym pomieszczeniu. Po tym okresie odbierane są przez pracowników zakładów pogrzebowych. Zwłoki z pomieszczenia pro morte przewożone są do chłodni na cmentarzu komunalnym w Gryfinie przy ul. Pomorskiej 1c zarządzanego przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o z Gryfina. Chłodnia posiada 9 miejsc.

5.5. Postępowanie z odpadami komunalnymi.

Odpady komunalne, zbierane na oddziałach do pojemników wyłożonych wkładami foliowymi, składowane są w kontenerach usytuowanych w pobliżu budynku szpitala. Odpady wywożone są przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Gryfinie. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie jakości świadczonych usług.

6. Liczba i zabezpieczenie imprez masowych - 2

W okresie sprawozdawczym wpłynęły 2 wnioski do PPIS na zabezpieczenie imprez masowych.

Dnia 29 marca 2018r. została pozytywnie zaopiniowana impreza masowa pod nazwą „Dni Gryfina 2018”. Dnia 29 sierpnia 2018r. została pozytywnie zaopiniowana impreza masowa pod nazwą „Orły nad Driem”. Wnioskodawcą był Gryfiński Dom Kultury ul. Szczecińska 17, 74-100 Gryfino, imprezy masowe były objęte nadzorem sanitarno-higienicznym.

W okresie sprawozdawczym nie zostały wydane negatywne opinie na zorganizowanie imprez masowych.

7. Inne informacje o podjętych działaniach i przedsięwzięciach

Współpracowano z organami administracji samorządowej w zakresie stanu sanitarnego obiektów, zaopatrzenia w wodę i jakości wody w kąpieliskach.

Kontynuowano współpracę z Powiatowym Zespołem Reagowania Kryzysowego w Gryfinie między innymi w zakresie likwidacji ewentualnych skutków ataku bioterrorystycznego lub innych zdarzeń losowych (powódzie, susze, itp.), Starostwem Powiatowym w Gryfinie, Urzędami Miast i Gmin, Komendą Powiatową Policji.

8. Krótkie podsumowanie – wnioski.

W okresie sprawozdawczym zaobserwowano ogólnie tendencję wzrostową jeśli chodzi o poziom warunków sanitarnych, higienicznych i technicznych. Pojawiające się ewentualne nieprawidłowości są systematycznie i skutecznie usuwane w zależności od możliwości finansowych osób czy podmiotów odpowiedzialnych za dane obiekty.

VI. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

I. Nadzór sanitarny nad placówkami nauczania i wychowania

Liczba placówek w ewidencji Higieny Dzieci i Młodzieży - 176

w tym: - **148** stałych

- **28** sezonowych (4 sezon zimowy; 24 sezon letni)

Liczba kontroli placówek będących pod nadzorem Higieny Dzieci i Młodzieży – 160

w tym: - **148** kontrole w obiektach stałych;

- **27** kontroli w obiektach wypoczynku dzieci i młodzieży.

II. Higiena procesu nauczania

Ergonomia mebli szkolnych i przedszkolnych

W roku sprawozdawczym dokonano oceny dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i przedszkolaków w **48** placówkach, gdzie skontrolowano **4642** stanowisk w **278** oddziałach.

W skontrolowanych obiektach niezgodności z zasadami ergonomii nie odnotowano, stanowiska pracy ucznia i przedszkolaka są oznakowane i zestawione prawidłowo. Stoliki i krzeselka odpowiadają wymogom norm i udokumentowane są certyfikatami.

Ponadto zagadnienie doboru mebli szkolnych i przedszkolnych dla zdrowia dzieci i młodzieży jest systematycznie poruszane w czasie prowadzonych kontroli sanitarnych.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

Na dobrym poziomie przedstawia się sytuacja w zakresie higieny pracy umysłowej ucznia.

Ocenie poddano tygodniowe rozkłady zajęć szkolnych w **377** oddziałach w **29** szkołach. Większych nieprawidłowości nie stwierdzono.

Na przestrzeni roku 2018 w **55** skontrolowanych placówkach oświatowo-wychowawczych.

dokonano **252** pomiary temperatury pomieszczeń w okresie grzewczym.

III. Nadzór nad warunkami wypoczynku dzieci i młodzieży

Podczas funkcjonowania w roku sprawozdawczym zorganizowanego wypoczynku dla dzieci i młodzieży, skontrolowano łącznie **27** form zgłoszonych i zarejestrowanych w bazie kuratorium oświaty, przeprowadzając w nich **27** kontroli sanitarnych pod kątem zapewnienia odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych, w tym **4** kontrole w sezonie zimowym i **23** kontrole w okresie wypoczynku letniego. Wypoczynek zorganizowany był głównie w obiektach będących pod stałym nadzorem sanitarnym, spełniających warunki w sprawie wymagań technicznych, zaopatrzenia w bieżącą wodę zimną i ciepłą, ogrzewanie i podłączone do kanalizacji oraz posiadające wydzielone i odpowiednio urządzone miejsca do gromadzenia odpadów stałych.

W wyniku przeprowadzanych kontroli sanitarnych wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży, nie stwierdzono zaniedbań i nieprawidłowości, zarówno ze strony organizatorów jak i właścicieli obiektów, w zapewnieniu uczestnikom bezpiecznego i higienicznego wypoczynku.

IV. Działalność pokontrolna w placówkach nauczania, wychowania i opieki oraz wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży na terenie powiatu

Decyzje administracyjne wydane przez Higienę Dzieci i Młodzieży: - 30

- 22 merytorycznych

w tym - **3** decyzje administracyjne w związku z naruszeniem wymagań sanitarnych;

- 2 decyzje opiniujące placówki wsparcia dziennego;
- 17 decyzji zmieniających termin wykonania obowiązków;

- 8 decyzji płatniczych

w tym 3 decyzje płatnicze za czynności kontrolne przeprowadzone na wniosek Gminy
(bez wystawienia decyzji administracyjnej)

Zagadnienia ujęte w decyzjach administracyjnych z naruszeniem wymagań sanitarnych dotyczyły:

w Szkole Podstawowej w Krzymowie

- zapewnienie prawidłowego stanu technicznego i sanitarnego powierzchni ścian nad oknami oraz powierzchni pomiędzy otworami okiennymi i części sufitu we wschodnim i południowym skrzydle budynku szkoły tak, aby były czyste, suche, bez śladów po zalaniu i ubytków farby oraz tynku - w korytarzach komunikacyjnych; w pomieszczeniu biblioteki, w pomieszczeniu magazynku sprzętu szkolnego i pokoju nauczycielskiego
- zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy w pomieszczeniu biblioteki na I piętrze budynku tak, aby były bez śladów wyczuwalnej wilgoci oraz nieprzyjemnej, zataęchłej woni - czynnika szkodliwego dla zdrowia użytkowników.

w Szkole Podstawowej w Mieszkowicach /budynek przy ul. Sienkiewicza 56/

- zapewnienia na terenie boiska rekreacyjno-sportowego, stanowiącego miejsce do ćwiczeń fizycznych, gier i zabaw, tablicy informacyjnej określającej zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego,
- doprowadzenia do prawidłowego stanu sanitarno-technicznego terenu boiska rekreacyjno-sportowego tak, aby był o równej, bezpiecznej nawierzchni trawiastej oraz równych stopniach schodów, bez śladów wypaczeń pochwyków oraz nawierzchni dziedzińca oraz dróg, przejść na terenie szkoły, tak, aby była równa, bezpieczna, bez śladów wypaczeń, pęknięć i ubytków powierzchni;
- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego powierzchni ogrodzenia od strony frontu budynku szkoły, tak, aby było bezpieczne, bez śladów zniszczeń i licznych skupisk rdzy oraz ubytków farby na swojej powierzchni;
- zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego powierzchni ściany i sufitu w holu głównym budynku szkoły; w boksach szatni dla klas I-III; klasy III oraz klasy IV; przy wejściach na skrzydła budynku; w salach lekcyjnych i pomieszczeniu biblioteki; w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych dla dziewcząt i chłopców; na ciągach komunikacyjnych wzdłuż klatki schodowej, w dobudowanej części budynku (skrzydło administracyjne tak, aby były czyste, bez śladów zniszczeń, pęknięć i ubytków farby.
- zapewnienie prawidłowego stanu techniczno-sanitarnego ścian i sufitów korytarza komunikacyjnego przy sali gimnastycznej, w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych przy sali gimnastycznej, w pomieszczeniu sali gimnastycznej;

- zapewnienia prawidłowego stanu techniczno-sanitarnego powierzchni podłogowej w holu głównym budynku szkoły; we wszystkich boksach szatni dla uczniów; w korytarzach komunikacyjnych łącznie z klatkami schodowymi; sali lekcyjnej nr 9 i bibliotece oraz powierzchni podłogi parkietowej w pomieszczeniu sali gimnastycznej

tak, aby była równa, bez śladów zniszczeń, przetarcia i ubytków;

- zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego stolarki drzwiowej prowadzącej do pomieszczeń należących do sali gimnastycznej; we wszystkich pomieszczeniach zlokalizowanych w części parteru i I piętra skrzydła budynku dla klas I-III oraz parteru i I piętra skrzydła budynku dla klas IV-VI

- zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego stolarki okiennej tak, aby

była bez śladów zniszczeń, wypaczeń, ubytków struktury i odprysków farby a także łatwe do utrzymania w czystości, w części skrzydeł budynku w pomieszczeniach:

sal zajęć Nr 2; Nr 3; Nr 4; Nr 5; Nr 6; Nr 7; Nr 9; Nr 12; Nr 13; Nr 14; Nr 15; Nr 16;

Nr 17; Nr 18 oraz biblioteki

- zapewnienie możliwości ochrony przed nadmiernym nasłonecznieniem w

pomieszczeniach sal zajęć Nr 13; Nr 14; Nr 16; Nr 17

- zapewnienia na grzejnikach centralnego ogrzewania osłon ochraniających od bezpośredniego kontaktu z elementem grzejnym w pomieszczeniach sal zajęć Nr 2;

Nr 3; Nr 4; Nr 5; Nr 6; Nr 7; Nr 9; Nr 12; Nr 13; Nr 14; Nr 15; Nr 16; Nr 17; Nr 18;

- doprowadzenie do prawidłowego stanu technicznego drabinek do ćwiczeń gimnastycznych, stanowiących wyposażenie sali gimnastycznej tak, aby były bezpieczne, bez śladów ubytków elementów szczebli.

w Szkole Podstawowej Nr 2 w Gryfinie

- zapewnienie prawidłowego stanu sanitarno-technicznego powierzchni podłogowej w części administracyjnej na I piętrze budynku głównego tj. w pomieszczeniach i na ciągu komunikacyjnym tak, aby była równa, bez śladów zniszczeń, wypaczeń, szczelin pomiędzy elementami struktury nawierzchni i ubytków, a także łatwa do utrzymania w czystości;

- zapewnienie prawidłowego stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian i sufitu w pomieszczeniu sali gimnastycznej, w pomieszczeniu sali lekcyjnej Nr 25, świetlicy szkolnej dla uczniów tak, aby były czyste, bez śladów zniszczeń, odprysków warstw farby i tynku;

- zapewnienie właściwej wentylacji w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych dla dziewcząt i chłopców na I i II piętrze budynku głównego szkoły.

- zapewnienie właściwej wentylacji w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych dla

dziewcząt i chłopców w budynku pawilonu szkoły.

V. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach

Na podstawie przeprowadzonych kontroli na podległym terenie wszystkie szkoły (32) posiadają infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego dla uczniów w tym:

- 16 szkół posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem
- 1 szkoła posiada szkolny zespół sportowy bez boiska
- 8 szkół posiada salę gimnastyczną z boiskiem
- 6 szkół posiada salę zastępczą / rekreacyjną z boiskiem
- 1 szkoła posiada tylko boisko (SP Piasek - trwa I etap rozbudowy istniejącego budynku szkoły, w planie II etapu budowa sali gimnastycznej)

Ponadto w 7 szkołach podstawowych, niezależnie od posiadanej infrastruktury, zajęcia wychowania fizycznego prowadzone są na korytarzach.

VI. Warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania

Wszystkie placówki na terenie powiatu gryfińskiego posiadają podłączenie do wodociągu miejskiego / gminnego, natomiast nie wszystkie placówki są podłączone do centralnej sieci kanalizacyjnej (miejskiej/gminnej). Na 100 skontrolowanych obiektów stałego nadzoru sanitarnego w 25 stwierdza się brak podłączenia do sieci kanalizacyjnej (budynki posiadają bezodpływowe zbiorniki - szamba) z czego 20 placówek to wiejskie świetlice środowiskowe dla dzieci, 4 szkoły podstawowe oraz 1 punkt przedszkolny.

W placówkach nauczania i wychowania - kontrole wykazały, iż w 31 placówkach zachowane są właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej użytkowników, zachowano standardy dostępności do urządzeń sanitarnych oraz odpowiednie wyposażenie w środki higieny osobistej, w 1 szkole (Szk. Podst. Mieszkowice) z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości stanu technicznego toczy się postępowanie administracyjne.

Obsada kadrowa pionu higieny dzieci i młodzieży stacji sanitarno-epidemiologicznej

Liczba zatrudnionych – 1 osoba

- **wykształcenie** – wyższe magisterskie
- **kierunek studiów :**
  1. Zdrowie Publiczne specjalność: promocja zdrowia – studia licencjackie
  2. Pedagogika i promocja zdrowia – studia magisterskie
  3. Psychopedagogika – studia magisterskie

Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach

Placówki szkolne posiadające gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej do dyspozycji jednej szkoły, kształtują się w liczbie **28**, natomiast **2** szkoły posiadają gabinety wspólne z inną placówką w tym samym obiekcie, co za tym idzie, że w 2 szkołach profilaktyczna opieka zdrowotna jest świadczona poza terenem placówki (Szk. Podst. Brwice; Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego Mieszkowice).

Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach

Na terenie powiatu gryfińskiego znajduje się łącznie **7** szkół, które posiadają w odpowiednio wyposażonych pomieszczeniach i właściwie zabezpieczone, substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym 5 szkół podstawowych i 2 zespoły szkół.

Ocena warunków sanitarno-higienicznych w żłobkach

Pod bieżącym nadzorem higieny dzieci i młodzieży dotychczas znajduje się **1** żłobek, posiadający pozytywną opinię państwowej inspekcji sanitarnej, którego stan sanitarno-techniczny nie budzi zastrzeżeń.

Ochrona placów zabaw i terenów rekreacyjnych przed zanieczyszczeniem odchodami zwierzęcymi

Przeprowadzono **7** ponadplanowych kontroli, podjętych w związku z działaniami na rzecz poprawy warunków zdrowotnych i zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno - epidemiologicznego placów zabaw dla dzieci w placówkach oświatowo-wychowawczych na nadzorowanym terenie, dotyczących głównie systematycznej wymiany piasku w piaskownicach oraz właściwego zabezpieczenia piaskownic, tak aby uniemożliwić do nich dostęp zwierzętom, zlokalizowanych na terenie placówek przedszkolnych i innych form wychowania przedszkolnego. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono odpowiednie przygotowanie piaskownic i terenów na placach rekreacyjnych do zabaw dla dzieci.

Ocena warunków sanitarno-higienicznych dla dzieci 6-letnich tzw. oddziałach zerowych w placówkach oświatowych

Na terenie powiatu zajęcia w tzw. oddziałach zerowych w przedszkolach funkcjonujących samodzielnie prowadzone są w **7** przedszkolach funkcjonujących samodzielnie oraz w **22** szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie. Ponadto realizowanie niniejszych zajęć odbywa się w **3** szkołach podstawowych funkcjonujących w zespołach szkół.

Prowadzenie dożywiania w szkołach

W okresie sprawozdawczym stwierdzono prowadzenie dożywiania w formie ciepłych posiłków ogółem w **30** szkołach w tym: w 19 placówkach pełne obiady, natomiast w 11 podawane są posiłki jednodaniowe. Posiłki dowożone są do 16 szkół, pozostałe 9 szkół prowadzi produkcję posiłków od surowca do wyrobu gotowego w bloku żywieniowym na miejscu. Organizowanie śniadań szkolnych odbywa się w **10** szkołach.

Ogólnie z wydawanych ciepłych posiłków skorzystało 2399 uczniów i 480 ze śniadań. Łącznie z posiłków dofinansowywanych skorzystało 594 dzieci i młodzieży.

Krótkie podsumowanie.

W placówkach oświatowo-wychowawczych systematycznie, ale etapami prowadzone są prace remontowe mające na celu poprawę stanu higienicznego, co wymaga przede wszystkim wsparcia ze strony władz samorządowych. Znaczej poprawie uległ stan sanitarno-techniczny świetlic środowiskowych z przeznaczeniem na zajęcia dla dzieci i młodzieży. W roku sprawozdawczym sytuacja związana z brakiem dostatecznych nakładów finansowych w placówkach oświatowo-wychowawczych, przekazywanych na realizację zaleceń pokontrolnych objętych postępowaniem administracyjnym, w stosunku do lat ubiegłych nie zmieniła się, co skutkuje wydawaniem decyzji związanych ze zmianami terminów wykonania obowiązków w celu ich przedłużania.

VII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

1. Liczba wydanych opinii sanitarnych dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektu budowlanego – **17** (decyzji dotyczących sprzeciwu w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego nie wydawano)
2. Liczba uzgodnionych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowych – **20**
3. Liczba przeprowadzonych kontroli, wizji lokalnych (w tym obiektów w trakcie budowy) – **17**
4. liczba wydanych opinii w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, z podziałem na:
  - uzgodnienia dotyczące odstępiania od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko - **1**
  - uzgodnienia dotyczące zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów dokumentów strategicznych - **6**
  - opinie dotyczące oceny projektów dokumentów wraz z prognozami oddziaływania na środowisko – **4**
5. Liczba wydanych opinii w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, z podziałem na:
  - opinie w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko - **26**
  - opinie w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko - **1**
  - opinie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach - **4**
  - inne opinie, w ramach przeprowadzanych ponownych ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko – **2**.
6. Ważniejsze realizacje (należy wymienić obiekty dopuszczone do użytkowania mające istotny wpływ na stan sanitarny powiatu - inwestycje o charakterze szczególnym)
W powiecie gryfińskim w 2018 roku dopuszczono do użytkowania **17** obiektów budowlanych.
Ważniejsze realizacje:

- Kancelarie Leśnictwa Glinna i Binowo
- Magazyn Unit 1 Zalando Gardno
- Hala usługowo-produkcyjna Gardno
- Świetlica wiejska Dębina
- Magazyn Unit 4 Zalando Gardno
- Hala produkcyjna z zapleczem socjalnym Nowe Czarnowo
- Pokoje noclegowe Gryfino

7. Inne sprawy w drodze: opinii, decyzji, postanowienia – sprawy załatwiane w ramach zadań Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego.

W 2018 roku nie wydano takich opinii.

W 2018 roku nie były wydawane odstępstwa od przepisów prawa, m.in. w zakresie warunków technicznych.

8. Wnioski

Przy uzgadnianiu projektów budowlanych i technologicznych, szczególny nacisk położony jest na zapewnienie w projektowanych obiektach właściwych warunków higienicznych i zdrowotnych.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia ludziom zdrowych warunków życia w miejscu ich zamieszkania i pobytu, przy zajmowaniu stanowiska organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zwracały uwagę na planowane rozwiązania techniczne w aspekcie m.in.:

– zagwarantowania odpowiednich warunków pobytu ludzi w budynkach, poprzez zastosowanie m.in. właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych, a także zapewnienia prawidłowej funkcji oraz programu pomieszczeń z punktu widzenia wymagań higienicznych i zdrowotnych;

– zabezpieczenia ludzi przed uciążliwością związaną z hałasem (zakłady usługowe, przemysłowe, itp.) poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych.

W celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy przemysłowej na otoczenie, zwracano uwagę na oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych.

Na podstawie uprawnień nadanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego zapobiegawczy nadzór sanitarny, w przypadku uzgadniania dokumentacji projektowej, sprawowali również rzeczoznawcy do spraw sanitarno-higienicznych.

W porównaniu do roku ubiegłego liczba odbiorów obiektów budowlanych utrzymuje się na tym samym poziomie natomiast zmalała liczba uzgodnionych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowych. Spadła liczba wydanych opinii w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Ogółem liczba wydawanych opinii utrzymuje się na podobnym poziomie.

VIII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

W 2018 roku pion Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia, Państwowej inspekcji Sanitarnej powiatu gryfińskiego realizował zadania ukierunkowane głównie na programy i akcje prozdrowotne.

I. Główne programy prozdrowotne realizowane na terenie powiatu:

1. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce.

- Program edukacyjny dla dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i opiekunów pt. „Czyste powietrze wokół nas”

Zasięg w roku szkolnym 2017/18:

- Liczba przedszkoli objętych programem – **8**
  - Liczba oddziałów przedszkolnych objętych programem – **2**
  - Liczba 5 – latków objętych programem w przedszkolach – **203**
  - Liczba 6 – latków objętych programem w przedszkolach – **229**
  - Inna grupa dzieci w przedszkolach – **52**
  - Liczba 6 – latków objętych programem w oddziałach przedszkolnych – **31**
  - Liczba rodziców objętych programem – **242**
  - Łącznie liczba odbiorców w programie - **757**
-
- Program edukacji antytytoniowej dla IV klas szkół podstawowych pt. „**Bieg po zdrowie**”

Zasięg w roku szkolnym 2017/18:

- Liczba szkół biorących udział w programie w powiecie: **5**
- Liczba klas IV biorących udział w programie: **14**
- Liczba uczniów ogółem uczestniczących w programie: **261**
- Liczba rodziców/opiekunów ogółem uczestniczących w programie: **229**
- Łącznie liczba odbiorców w programie: **490**

2. Program edukacyjny „Trzymaj Formę”

Zasięg w roku szkolnym 2017/18:

- Gimnazja: wszyscy uczniowie w szkole – **1327**
- Gimnazja: klasy biorące udział w programie – **26**
- Liczba uczniów biorących udział w programie - **444**
- Szkoły Podstawowe: wszyscy uczniowie V,VI, VII klas – **2058**
- Szkoły Podstawowe: klasy biorące udział w programie – **59**
- Liczba uczniów biorących udział w programie – **893**
- Rodzice biorący udział w programie – **157**

- W ramach programu rozpropagowanie powiatowego konkursu plastycznego w jednostkach realizujących program – **32**
- Otrzymane prace plastyczne – **83**
- Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia Głównego Inspektora Sanitarnego, II etap powiatowy – **4**
- Szkolenie – **12**
- Łącznie liczba odbiorców - **131**

Jedno spektakularne działanie PSSE w programie:

- Powiatowy Konkurs Plastyczny pod hasłem „Trzymaj Formę Aktywnie i Zdrowo zorganizowany w ramach Programu „Trzymaj Formę!”. Ideą konkursu było przedstawienie w formie plakatu, sposobów dbałości o zdrowy styl życia, rozwijanie i kształtowanie u młodzieży prozdrowotnych postaw i zachowań, zaprezentowania swojej wiedzy i umiejętności dotyczących żywności, żywienia i aktywności fizycznej. Do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gryfinie wpłynęły 83 prace plastyczne z terenu powiatu gryfińskiego. Po weryfikacji wszystkich prac, treści prozdrowotnych, zgodności z regulaminem i tematyką konkursu, pomysłowością, umiejętnościami plastycznymi, techniką plastyczną Komisja Konkursowa wyłoniła 4 laureatów konkursu oraz 4 wyróżnienia. Fundatorem nagród było Starostwo Powiatowe w Gryfinie, Gmina Moryń, Gmina Mieszkowice.

3. „Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV”.

Realizacja kampanii „Mam czas rozmawiać” zasięg rok 2018

- Prelekcje -młodzież w liczbie **59** osób
- Dystrybucja broszur, zakładek do książki, plakatów w liczbie **1296**

Wybrane działania:

- Działania edukacyjne – prelekcje dla młodzieży
- Udział w imprezie środowiskowej „Po zdrowie pod Platan” zorganizowanej przez partnera, koalicjanta – stoisko informacyjno-edukacyjne (dystrybucja broszur: „mamczasrozmawiać”)

4. Program „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Zasięg w roku szkolnym 2017/18:

- Liczba typów szkół ponadgimnazjalnych w powiecie biorących udział w programie – **7**
- Szkoła Zawodowa biorąca udział w programie – **2**
- Liceum biorące udział w programie – **3**
- Technikum biorące udział w programie – **2**
- Liczba uczniów biorących udział w programie - **246**

5. Przedszkolny Program Zdrowia Jamy Ustnej i Zapobiegania Próchnicy „Zdrowe zęby mamy – marchewkę zajadamy”

Zasięg w roku szkolnym 2017/18:

- w wieku 2 lat: **16**
- w wieku 3-4 lat: **408**
- w wieku 5 lat: **347**
- w wieku 6 lat: **134**
- łącznie liczba dzieci uczestnicząca w programie: **905**
- rodzice: **355**
- Dystrybucja: broszura, ulotki, plakaty - **727**

Jedno spektakularne działanie PSSE w programie:

- Powiatowy Konkurs pod hasłem „Żeby zdrowe zęby mieć.....” zorganizowany w ramach Wojewódzkiego Programu Zdrowia Jamy Ustnej i Zapobiegania Próchnicy „Zdrowe zęby mamy – marchewkę zajadamy”. Konkurs miał także na celu zaangażowanie rodziców w utrwaleniu pozytywnych nawyków prozdrowotnych oraz zwiększenie roli zarówno dzieci i ich rodziców w kształtowaniu zdrowia jamy ustnej. Uczestnikami konkursu mogły być dzieci uczęszczające do placówek realizujących Program „Zdrowe zęby mamy – marchewkę zajadamy” – dzieci w wieku przedszkolnym 3 – 7 lat oraz ich rodzice/opiekunowie. Komisja Konkursowa wyłoniła 3 laureatów konkursu oraz 3 wyróżnienia. Fundatorem nagród było Starostwo Powiatowe w Gryfinie.

6. Wojewódzki Program Profilaktyki Używania Substancji Psychoaktywnych, w tym „nowych narkotyków” dla uczniów szkół gimnazjalnych pt. „Porozmawiajmy o zdrowiu i nowych zagrożeniach”

Zasięg w roku szkolnym 2017/18:

- Liczba szkół podstawowych, które przystąpiły do realizacji programu w powiecie: **13** w tym 1 OHP
- Liczba uczniów uczestniczących w programie z 7 klas szkoły podstawowej – **373**
- Z innych klas – **127**
- Łącznie liczba uczniów uczestniczących w programie – **500**
- Liczba rodziców (opiekunów dzieci) objętych edukacją - **254**

Jedno spektakularne działanie PSSE w programie:

- Gotowe materiały i scenariusze w atrakcyjnej formie pomagają przeprowadzić interesującą i wartościową tematykę dostosowaną do współczesnych zagrożeń, co poskutkowało tym, że w finale III Wojewódzkiego Przeglądu Form Artystycznych organizowanego w Ośrodku Teatralnym „Kana” w Szczecinie w konkursie wyróżnienie zdobył zespół składający się z 10 osób ze Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Janusza Korczaka w Chojnie.

II. Główne akcje realizowane na terenie powiatu:

1. Profilaktyka używania „nowych narkotyków”.

Cel i adresaci akcji:

Działania informacyjne dotyczące stanu zagrożenia życia, poziomu ryzyka, działania edukacyjne poprzez uczenie umiejętności zaspakajania potrzeb miłości, bezpieczeństwa, przynależności do grupy, szacunku i tożsamości.

- Działanie edukacyjne w formie prelekcji dla młodzieży poniżej i powyżej 15 r. życia – „Dopalacze czym są - jak działają. W liczbie odbiorców **581**
- Działanie edukacyjne w ramach wypoczynku zimowego i letniego w liczbie – **930**
- Ogółem liczba odbiorców - **1511**

Wybrane działania:

- Pogadanki z zastosowaniem ćwiczeń z narkogoglami i alkogoglami.

2. Europejski Tydzień Szczepień, w tym akcja „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”.

Cel i adresaci akcji:

Celem tej inicjatywy jest zwiększenie liczby osób zaszczepionych poprzez podniesienie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat znaczenia szczepień ochronnych dla zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem najbardziej wrażliwych i podatnych grup osób.

- Szkoły Podstawowe – **31**
- Przedszkola – **13**
- Żłobek – **1**
- Lokalne portale internetowe – **4**
- Str. internetowa PSSE – **1** brak licznika
- NZOZ – punkty szczepień - **16**

Wybrane działania:

- Komunikat z MZ do rodziców i opiekunów na temat szczepień dzieci przeciwko pneumokokom, przesłany do w/w jednostek.

- List intencyjny Krajowego Konsultanta ds. Epidemiologii skierowany do jednostek Szkół Podstawowych, Przedszkoli, Żłobka.
- Informacje na portale internetowe.
- Str. internetowa PSSE – informacja „Europejski Tydzień Szczepień”.

3. Światowy Dzień Zdrowia 2018

Cel i adresaci akcji:

Ogólnym celem akcji jest popularyzowanie wiedzy „Zdrowie dla wszystkich”. Oznacza to zapewnienie każdemu dostępu do opieki zdrowotnej. Okazja do globalnych i lokalnych dyskusji na temat sposobów osiągnięcia zdrowia dla wszystkich.

Zasięg akcji:

Informacje do placówek na temat założeń kampanii Światowego Dnia Zdrowia:

- Zakłady opieki zdrowotnej – **15**
- Szkoły Podstawowe – **34**
- Szkoły Ponadgimnazjalne – **4**
- Działanie edukacyjne - prelekcje dla dzieci i młodzieży -**69**

Wybrane 2 działania:

- Informacje do placówek na temat założeń kampanii Światowej Organizacji Zdrowia pod hasłem „Zdrowie dla wszystkich”
- Działanie edukacyjne - prelekcje dla dzieci i młodzieży.

4. Światowy Dzień bez Tytoniu 2018

Cel i adresaci akcji:

Celem Światowego Dnia bez Tytoniu jest przyczynienie się do ochrony zdrowia przed skutkami zdrowotnymi, społecznymi i ekonomicznymi wynikającymi z narażenia na dym tytoniowy.

Zasięg akcji:

- Działanie edukacyjne dla młodzieży – **39**
- Działanie edukacyjne dla kobiet w poradni ginekologicznej – **21**
- Stoisko informacyjno-edukacyjne – **153**
- Dystrybucja materiałów edukacyjnych – **455**
- Ogółem liczba uczestników - **668**

Wybrane 2 działania:

- Działanie edukacyjne dla młodzieży i kobiet w poradni ginekologicznej,
- Badania smokerlyzerem na obecność stężenia CO w organizmie.

5. Międzynarodowy Dzień Rzucania Palenia

Cel i adresaci akcji:

Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia kierowane są nie tylko do osób , uzależnionych od palenia tytoniu, ale również do osób młodych palących okazjonalnie i towarzysko oraz do osób palących przy innych osobach niepalących, w tym przy dzieciach.

Zasięg akcji:

- Działanie edukacyjne – prelekcje dla młodzieży w liczbie – **66**
- Dystrybucja ulotek – **200**
- Konkurs do szkół: rozpropagowanie – **34**
- Strona BIP w PSSE – **1**
- Ogółem liczba uczestników - **301**

Wybrane 2 działania:

- Działanie edukacyjne – prelekcje dla młodzieży .
- Konkurs Etap Powiatowy „ Nie puszczaj pary z ust” – Wpłynęło 11 prac konkursowych, z których wyłoniono dwie I- wsze najlepsze prace ze Szkoły Podstawowej w Góralicach oraz II – gie miejsce ze Szkoły Podstawowej w Gardnie.

6. Wybrane dodatkowe działania lokalne.

Profilaktyka w zakresie chorób nowotworowych.

Cel i adresaci akcji:

Prowadząc zdrowy styl życia, można poprawić ogólny stan zdrowia i zapobiec wielu zgonom z powodu nowotworów złośliwych. Promowanie i popularyzowanie w środowiskach szkolnych i lokalnych.

Zasięgi:

- Dystrybucja ulotek plakatów: basen „Laguna” – **2000**
- Szkoły Podstawowe w tym stoisko informacyjno – edukacyjne w szkole podstawowej, Zakłady Opieki Zdrowotnej - **4868**
- Festyn środowiskowy promujący zdrowie „Po zdrowie pod Platan” – dystrybucja ulotek w zakresie nowotworów - **3000**
- Ćwiczenia w czasie festynu z narko i alkoholami – 30 osób.
- Łącznie w liczbie - **9898**

Wybrane działania:

- Stoiska informacyjno- edukacyjne na basenie „Laguna”, Szkole Podstawowej, Festynie środowiskowym promującym zdrowie,
- Dystrybucja w Zakładach Opieki Zdrowotnej i Szkołach Podstawowych

III. Współpraca.

Starostwo Powiatowe w Gryfinie, Urząd Gminy w Moryniu, Urząd Gminy w Mieszkowicach – ufundowały nagrody rzeczowe w konkursie na temat prawidłowego żywienia i zdrowego stylu życia oraz w konkursie zorganizowanym w ramach programu zdrowia jamy ustnej i zapobiegania próchnicy.

Podsumowanie i wnioski.

Zakres działalności oświatowo – zdrowotnej i promocji zdrowia w 2018 roku skupiony był przede wszystkim na realizacji zadań w zakresie programów edukacyjnych i kampanijnych w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób. Edukacja zdrowotna i promocyjna uwzględniona była zgodnie z aktualną sytuacją i potrzebami społeczeństwa.